

Bogdan Dolenc
SVETI JANEZ HENRIK NEWMAN
Svetnik, ki nagovarja srca

Slovenski katehetski urad je na temelju mandata (št. 51/01, 28. 11. 2001), ki mu ga je podelila Slovenska škofovska konferenca, izbral in za izdajo pripravil delo Bogdana Dolenca SVETI JANEZ HENRIK NEWMAN. SVETNIK, KI NAGOVARJA SRCA kot **priporočeno šmarnično branje za odrasle v letu 2020.**

Bogdan Dolenc

Sveti Janez Henrik Newman

SVETNIK, KI NAGOVARJA SRCA

SŠK-SKU

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA
— Prva slovenska založba —
CELJE-LJUBLJANA

Bogdan Dolenc
SVETI JANEZ HENRIK NEWMAN
Svetnik, ki nagovarja srca
Šmarnice za odrasle

© Celjska Mohorjeva družba, 2020
Vse pravice pridržane.

Svetopisemsko besedilo je vzeto iz Slovenskega standardnega prevoda Svetega pisma (SSP), © Društvo Svetopisemska družba Slovenije, z dovoljenjem, 1996, 2003. Vse pravice pridržane.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-5-312.47
929sv.Newman J.H.
27-58:929sv.Newman J.H.

DOLENC, Bogdan

Sveti Janez Henrik Newman : svetnik, ki nagovarja srca : šmarnice za odrasle /
Bogdan Dolenc ; [izdal] SŠK - SKU. - Celje ; Ljubljana : Celjska Mohorjeva
družba : Društvo Mohorjeva družba, 2020

ISBN 978-961-278-490-4
COBISS.SI-ID 304476160

VSEBINA

BESEDA ZA UVOD	7
1 SVETNIK JE »ČLOVEK ZA VSE ČASE«	9
2 MOJA DUŠA NAJ BO S SVETNIKI	12
3 TUDI ANGLIJA JE RODILA SVETNIKE	15
4 NEWMANOVO OTROŠTVO	18
5 MLADOST IN PRVO SPREOBRNENJE	21
6 ŠTUDIJ V OXFORDU – PREIZKUŠNJE IN USPEHI.....	24
7 UČITELJ IN DUŠNI PASTIR	27
8 KAKŠNA TANČICA JE VIDNI SVET!	30
9 NOVI PRIJATELJI – CERKVENI OČETJE	33
10 POTOVANJE PO SREDOZEMLJU	36
11 BOLEZEN IN IZROČITEV BLAGI LUČI BOŽJE PREVIDNOSTI ...	39
12 VRNITEV V ANGLIJO IN SLOVO OD PRIJATELJA	42
13 ZAČETEK OXFORDSKEGA GIBANJA ZA PRENOVO CERKVE ..	45
14 PRIDIGAR V CERKVI DEVICE MARIJE	48
15 SAMOTA, MOLITEV IN ŠTUDIJ	51
16 SLOVO OD VERNIKOV	54
17 SPREJEM V KATOLIŠKO CERKEV	57
18 PRIDRUŽEN EDINI KRISTUSOVI ČREDI	60
19 BIRMINGHAM IN RIM	63
20 STOPIL BOM K BOŽJEMU OLTARJU	66
21 ORATORIJ SV. FILIPA NERIJA PRIDE NA ANGLEŠKO	69
22 ORATORIJ V LONDONU	72
23 PROČ Z ORATORIJANCI!	75
24 SVET SE STARA, CERKEV PA JE VEČNO MLADA	78

25	DELO ZA KATOLIŠKO UNIVERZO NA IRSKEM	81
26	VZGOJNO DELO V BIRMINGHAMU	84
27	GOTOVOST IN ZVESTOBA KLJUB KRIŽU	87
28	NAPAD IN OBRAMBA	90
29	OBLAK SE JE UMAKNIL	93
30	V TEM ČLOVEKU JE SVETNIK	96
31	BOG ME NI USTVARIL V PRAZNO	99
LITANIJE MATERE BOŽJE		103
Literatura o sv. Janezu Henriku Newmanu v slovenščini		107
Previdi Newmanovih del.....		107
Literatura		107

BESEDA ZA UVOD

O šmarnicah je prof. Marijan Smolik zapisal: »Slovenskega maja si ne moremo predstavljati brez šmarnic – vsakodnevne ljudske pobožnosti Mariji v čast. Pobožnost te vrste poznajo tudi drugod po svetu, pri nas pa je leta 1855 dobila izvirno ime po cvetlici, ki ta mesec cvete po naših gozdovih in vrtovih. Leta 1851 so pobožnost začeli ljubljanski bogoslovci, v naslednjih nekaj letih so jo spoznali tudi drugod in zdaj ni ne cerkve ne vasi, kjer se ne bi zbirali k branju ›šmarnic‹, molitvi lavretanskih litanij in petju Marijinih pesmi. Vsebina šmarnic ni bila vedno izključno marijanska; verniki so ob branju in poslušanju spoznavali tudi različne svetnike in svetniške osebnosti in tudi nekatere verske resnice.«

Letošnje šmarnice skušajo povezati dvoje: prikazati svetniško življenje Janeza Henrika Newmana (1801–1890), ki je umrl pred 130 leti, in se obogatiti ob njegovih najlepših mislih o Mariji. Te misli naj bodo drobni biseri, ki jih bomo nanizali v ogrlico in jo podarili njej, ki je »mojstrovina Božjih rok in okrašena z najsijajnejšo lepoto«.

Velika Britanija nam ni posebej blizu. Tudi doba, v kateri je živel naš svetnik, je že oddaljena. Čeprav je to danes v veliki meri razkristjanjena dežela, o kateri je bilo zapisano, da je pozabila na Boga, je vesoljni Cerkvi podarila številne svetnike, zlasti misijonarje in mučence. A če je glas krščanskega oznanila utišan, tem bolj glasno »vpijejo kamni«

(Lk 19,40): sijajne gotske katedrale po mestih in ruševine starodavnih opatij po deželi oznanjajo, da ima tudi Anglija krščansko dušo.

Sveti Janez H. Newman je po besedah Pija XII. »ponos Britanije in vesoljne Cerkve«. Kot svetnik je »človek za vse čase«. Zato tudi njegovi spisi – še bolj pa njegova izjemna življenjska pot – nosijo večno sporočilo. Najkrajše bi ga mogli povzeti v stavek, ki je bil njegovo kardinalsko in tudi življenjsko geslo: »Srce govori srcu.« Z njim je hotel povedati: tako Bog po razodetju nagovarja človeka, njegov odgovor Bogu pa naj bi bil prav tako »iz vsega srca«. Tako je skušal tudi Newman nagovoriti vsakega človeka – z ljubeznijo, kot prijatelj. Svoj vzgojni in pastoralni pristop je povzel v besede: »Ni mi do tega, da premagam sogovornikov razum, ne da bi se hkrati dotaknil njegovega srca.«

Naj bodo te šmarnice tudi izraz hvaležnosti tistim, ki so Slovencem z veliko ljubeznijo odkrili in približali sv. Janeza Henrika Newmana kot »teologa srca« ter so – tako smemo upati – tudi že z njim v nebesih: prof. Janezu Fabijanu, Božjemu služabniku prof. Antonu Strletu, p. Edmundu Böhmju DJ in prof. Janezu Zupetu.

Pisec

SVETNIK JE »ČLOVEK ZA VSE ČASE«

V letošnjih šmarnicah se podajamo na tuje, na Angleško, k enemu od sinov angleškega naroda. Podajamo se k Janezu Henriku Newmanu, človeku 19. stoletja, spreobrnjencu iz Anglikanske cerkve v Katoliško, ki je v svojih poznih letih dosegel tudi čast kardinala. A kaj je čast kardinala v primeri s tem, da je ta mož oktobra 2019 dosegel čast oltarja – papež Frančišek ga je razglasil za svetnika Katoliške cerkve. Spoznali bomo moža, ki nam kljub krajevni in časovni oddaljenosti ni tuj, saj kot svetnik pripada vsem, tudi nam, pripada vesoljni Katoliški cerkvi. Svetniki so namreč »ljudje za vse čase«, nikoli niso zastareli. Živeli so ali živijo v svojem času, obenem pa segajo onkraj njega in so vzorniki ter dobrotniki ljudem vseh časov.

Svetega Janeza Henrika Newmana si lahko po njegovih spisih izberemo za duhovnega voditelja. Lahko nam je učitelj v bogoslovni znanosti, predvsem pa je naš nebeški prijatelj in priprošnjik pri Bogu. Na njegovo priprošnjo sta se že zgodila dva potrjena čudeža, dve čudežni ozdravitvi v Združenih državah. Na podlagi teh ga je Cerkev leta 2010 razglasila za blaženega, 2019 pa za svetnika. Svetniki »nas spodbujajo s svojim svetlim zgledom in nas vedno podpirajo s svojo bratsko priprošnjo, da bi se tudi v nas uresničila skrivnost odrešenja«.

Razglasitev za svetnika je slovesna papeževa izjava, ki nezmotno potrjuje, da je določen človek sveto živel in dosegel nebeško slavo. Če so se mu dotlej priporočali le zasebno ali znotraj določenega naroda, mu gre potem javno češčenje v vsej Cerkvi. Slovenci smo v zadnjih letih doživeli dve razglasitvi za blaženega. To sta škof Anton Martin Slomšek in mučenec Alojzij Grozde. Ob njiju pa imamo še mnoge svetniške kandidate. Tudi na slovenskih tleh raste svetost. Janez je gledal veliko množico iz vseh narodov, ljudstev in jezikov, »ki stojijo pred prestolom in pred Jagnjetom, ki so oblečeni v bela oblačila« (Raz 7,9), v rokah pa držijo palmove veje mučeništva. Med njimi je tudi tisoče in tisoče Slovencev.

Svetniki so »najzlahtnejši sadovi na drevesu Kristusove Cerkve«. Tudi zaradi njih je Cerkev sveta, celo »neuničljivo sveta«. Prva med svetniki pa je Jezusova mati Marija, »kraljica vseh svetnikov«. Slikarji jo radi slikajo kot luno, ki jo obdajajo zvezde, in s tem povedo, da je največja med svetniki.

Ko je bil kardinal Janez Henrik Newman že slaboten starček, ga je neki otrok prostodušno vprašal: »Kdo je večji: kardinal ali svetnik?« Newmana otroška radovednost ni zmedla. Za trenutek je pomislil in odgovoril: »Kardinali pripadajo temu svetu, svetniki pa pripadajo nebesom.«

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Pozdravljena, Božja Mati, kraljica vseh svetnikov, žena, obdana s soncem in okronana z nebeškimi zvezdami.

Vsi rodovi so te in te bodo blagrovali. Tudi mi se danes pridružujemo tej hvali skupaj z vsemi odrešenimi. Nekoč pa te bomo proslavljali v družbi svetnikov in te slavili v nebeškem Jeruzalemu.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

MOJA DUŠA NAJ BO S SVETNIKI

Naše šmarnice smo včeraj začeli z razmišljanjem o svetnikih, ki so »ljudje za vse čase«. Eden izmed njih je Janez Henrik Newman, angleški svetnik iz 19. stoletja. Krajevno in časovno nam je sicer nekoliko oddaljen, a kot svetnik nam je zelo blizu. Zato je vredno spoznati, kako je potekalo njegovo dolgo življenje – dočakal je kar 89 let. Skozi njegove bogate pridige, molitve in premišljevanja si ga lahko izberemo za duhovnega voditelja. Predvsem pa nam je lahko vzornik in priprošnjik.

O svetnikih velja: čim bolj se jim približamo, tem večji so, tem bolj zaslutimo njihovo resnično veličino. Tudi našemu svetniku Janezu Henriku Newmanu se približujemo kakor visoki gori, ki nas bo dvignila v višine in omogočila razgled na lepoto Božjega stvarstva.

Svetništvo ima nešteto obrazov, eden je lepši od drugega. Svetnik je človek, zaradi katerega postaja življenje na tem svetu bolj človeško. Lahko bi rekli tudi: postaja bolj Božje in zato tudi bolj človeško. Svetnik prinaša sonce v besedah in dejanjih. Ob njem si zaželiš, da bi tudi sam postal boljši in plemenitejši. Svetnik je človek, ki odpušča, ko vsi vpijejo po maščevanju. Človek, ki živi za lepoto in resnico. Nekdo je predlagal, da bi morali skladatelja Mozarta razglasiti za svetnika, ker je toliko ljudem prinesel in še prinaša lepoto.

V vsakem človeku je skrita želja, da bi bil popolnoma dober, kakor je v vsakem želja, da bi bil lep, ljubljen in spoštovan. Le kdo si ne želi, da bi se končno otresel slabosti in napak? To prirojeno željo potrjujeta tudi evangelij in nauk Cerkve. Učita nas, da smo vsi krščeni poklicani k svetosti. Svetost ni nekakšna »specializacija« kristjana, prihranjena le za nekatere. Če nas Bog kliče k svetosti, pomeni, da nam svetost tudi omogoča. Sv. papež Janez XXIII. je hudomušno pripomnil: »Človek lahko postane svetnik, pa naj ima v roki škofovsko ali papeško pastirsko palico ali pa metlo.«

Janez Henrik Newman se je od svojih mladostnih let navduševal za svetost. Občudoval je cerkvene očete, to je svetnike in teologe prvih stoletij, ki so za pravo vero trpeli tudi preganjanja. Ko je pred svojo veliko odločitvijo o prestopu v Katoliško cerkev razmišljal o tem, kdo je v zgodovini učil zmote in kdo resnico, je zapisal, da najbolj verjame svetnikom: »Moja duša naj bo s svetniki! /.../ Z ljubeznijo in češčenjem bi rad padel k nogam tistih, katerih podoba je bila neprestano pred mojimi očmi in katerih blagglasne besede so bile vedno v mojih ušesih.« »Moja duša naj bo s svetniki« – to pomeni: verjamem tistim, ki so svoje besede potrjevali s svetim življenjem.

Biti svet po njegovem pomeni »z veseljem spolnjevati Božje zapovedi« in živeti s pogledom, usmerjenim v prihodnji svet. Svetost nam je potrebna, ker človek, ki ne živi sveto, čeprav bi prišel v nebesa, tam ne bi bil srečen. Ne bi prenesel pogleda obličja živega Boga, ne bi se ga veselil.

Da bi bili v nebesih srečni, moramo spremeniti srce. To pa gre počasi – z dejanji ljubezni, samoodpovedjo, potrpljenjem in molitvijo. Svetost zahteva prizadevanje celotnega življenja.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Marijina odlika, ki jo označuje naslov Zgodnja danica, je v tem, da naznanja vzhod sonca. Marija ne sveti zase, tudi ne v svoji lastni moči, ampak odseva svetlobo svojega in našega Odrešenika. Njega poveljuje. Ko vzide danica, ko se pojavi še v temi, vemo, da je blizu tudi On, ki je Alfa in Omega, Prvi in Zadnji, Začetek in Konec.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

TUDI ANGLIJA JE RODILA SVETNIKE

O svetem Janezu Henriku Newmanu smo doslej izvedeli, da se je od svojih mladeniških let navduševal za svetnike. »Moja duša naj bo s svetniki,« je zapisal. Hotel je reči, da najbolj verjame tistim učiteljem, ki svoje besede potrjujejo s svetim življenjem. Kot anglikanski duhovnik in pridigar je vernike navduševal za svetost, ki zahteva prizadevanje celotnega življenja.

Danes se ozrimo na deželo, ki je bila njegova domovina. To je Velika Britanija, ki jo navadno imenujemo kar Anglija. Krščanstvo je tej deželi že zgodaj vdihnilo dušo. Rodila je veliko svetnikov. V vsakem večjem mestu stoji sijajna gotška katedrala, po deželi pa se kot slepe priče iz davnine dvigajo kvišku ruševine starodavnih samostanov, ki še vedno zbudajo občudovanje. Velika Britanija ima krščansko dušo, kakor jo ima vsa Evropa, le da je na to pozabila.

Potem ko v 5. stoletju iz rimske province Britanije odidejo Rimljani, otok naselijo germanska ljudstva, ki se med seboj srdito borijo za prevlado. Ob koncu 6. stoletja papež Gregor Veliki pošlje benediktinskega meniha Avgušтина s tovariši, da prebivalcem v jugovzhodni Angliji oznanijo evangelij.

Z misijonarji pride v deželo, ki je dotlej poznala samo osvajanja in nasilje, evangelij o Božji ljubezni in usmiljenju. Gradijo se samostani, v katerih črni benediktinski menihi in

kasneje cistercijani prepevajo psalme, prepisujejo dragocene knjige in pišejo razlage Svetega pisma.

Menihi širijo evangelij iz mest na deželo. Cvetoče samostanske šole vzgajajo misijonarje, ki iz Anglije, Škotske in Irske odhajajo na celino. S svojim blagim misijonskim pristopom, ki sprejema vse, kar je resničnega in dobrega, ter izključuje vsako nasilje, prinašajo Evropi luč evangelija in baklo kulture. V 8. stoletju se med njimi odlikuje sv. Bonifacij, ki skupaj s tovariši ustanavlja škofije na ozemlju današnje Nemčije in Nizozemske. Iz Anglije pride skupaj z bratoma tudi opatinja sv. Valburga. Vsi ti širijo češčenje angleških svetnikov, kot je bil kralj sv. Ožbalt, ki mu je tudi pri nas posvečenih več cerkva. Svetniki so bili tudi nekateri kralji in škofje, med njimi sv. Tomaž Becket, mučenec v boju za svobodo in pravice Cerkve.

Srednji vek v Angliji je bil po zaslugi menihov v znamenju svetosti in učenosti. Takrat so nastale tudi prve univerze, ki so bile povsem cerkvene ustanove: Oxford ob koncu 11. in Cambridge v začetku 13. stoletja.

V naslednjih stoletjih so se na Angleškem dvignile k nebu sijajne katedrale in samostanske cerkve, ki so danes skoraj vse v ruševinah. Reformacija v 16. stoletju je namreč prišla kot uničujoč orkan. Kralj Henrik VIII. je deželo odtrgal od papeža in se razglasil za poglavarja angleške državne Cerkve. Kdor mu ni prisegel zvestobe, je izgubil glavo. Padli sta glavi Janeza Fisherja in Tomaža Mora, dveh mučencev kraljevega trinoštva. Za njima so morali pod giljotino nešteti škofje, opati, menihi in duhovniki ter tudi dve od šestih žena kralja Henrika VIII. Premoženje samostanov je bilo podržavljeno. V nekaj desetletjih je dežela postala protestantska. Angleška cerkev je postala narodna Cerkev in poslušna dekla države.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Jezusova mati ni trpela v telesu, ampak v duhu. Z njim je trpela smrtni boj. V duhu je bila z njim križana. Sulica, ki je prebodla njegovo stran, je prebodla tudi njeno dušo.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

NEWMANOVO OTROŠTVO

Včeraj smo spoznali Anglijo, domovino svetega Janeza Henrika Newmana, ki je že v 7. stoletju sprejela krščanstvo in je rodila veliko svetnikov. Mnoge častimo tudi pri nas. Iz angleških samostanov je na evropsko celino prišlo mnogo menihov – misijonarjev. Od srednjega veka dalje sta na tamkajšnjih univerzah cveteli učenost in svetost. Reformacija pod kraljem Henrikom VIII. v 16. stoletju pa je prinesla opustošenje in je deželo odtrgala od Rima.

Romantični pesnik William Wordsworth, ki je bil sodobnik Janeza Henrika Newmana, je zapisal: »Otrok je oče moža.« S tem je povedal, kako odločilnega pomena je otroštvo za ves nadaljnji razvoj človeka, tudi za njegovo rast v veri.

Newman se je rodil 21. februarja 1801 v središču Londona. Dva meseca kasneje je bil krščen v bližnji anglikanski župnijski cerkvi. Doživljal je srečno otroštvo in blagoslov ljubeče ter tesno povezane družine. Oče John in mati Jemima sta imela šest otrok, tri sinove in tri hčere. Janez Henrik je bil najstarejši. Za njim so prišli še brat Charles, sestra Harriet, brat Francis, sestra Jemima in najmlajša Mary. Oče je bil bankir in solastnik banke. Materin dekliški priimek Fourdrinier razodeva, da je bila francoskega rodu, potomka kalvinskih beguncev, ki so v 17. stoletju zaradi preganjanj iz Francije pribežali v Anglijo.

Kar zadeva versko prepričanje, je bila družina Newmanovih običajna anglikanska družina. Njihovo krščanstvo se je osredotočalo na Sveto pismo, na prebiranje in poslušanje svetopisemskih zgodb. Newman je kasneje zapisal: »Že od otroških let so me vzgajali tako, da sem z velikim veseljem bral Sveto pismo.«

Oba starša sta bila glasbeno nadarjena. Dobro sta se ujemala in rada sta imela otroke. Oče Newman je bil prilagodljiv, človek ustaljenih navad, sicer pa svobodmislec. Gospa Newman je bila ljubeča žena in dobra mati. Otroci so vsi po vrsti ohranili lepe spomine na otroštvo. Najstarejši Janez Henrik je večkrat prevzel vodilno vlogo, pisal je norčave igrice, ki se jih je igral z brati in sestrami.

Ko mu je bilo sedem let, ga je oče poslal v šolo, kjer je pokazal veliko nadarjenost. Bil je ljubezniv in marljiv, a nekoliko vzkipljiv deček. Rad je bral, pisal in nastopal v predstavah. Od zgodnjih let je imel rad glasbo. Ko mu je bilo deset let, mu je oče kupil violino, ki jo je vse življenje imenitno igral.

Imel je bujno domišljijo. Včasih se mu je zdelo, da je zemeljsko življenje bolj podobno sanjam in da je ves vidni svet le privid. Nihče pa mu v tem času ni govoril o katoliški veri; poznal jo je le po imenu. Tudi šola je bila vse prej kot katoliška.

Droben spomin iz otroštva je povezan tudi z Marijo. Kot desetleten otrok je na prvo stran svojih pesmi, ki jih je zložil, narisal križ in ob njem nekaj, kar se je zdelo kot ogrlica. »Toda danes vidim,« je zapisal v svojih zrelih letih, »da nisem narisal nič drugega kakor rožni venec s pritrjenim majhnim križem.« Pozneje mu je postala prav molitev rožnega venca nadvse dragocena.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Veroizpoved vsebuje glavne stvari, ki nam jih je Bog razodel o sebi. Velikanska moč rožnega venca pa je v tem, da se pri njem veroizpoved preliva v molitev. Seveda je veroizpoved v nekem smislu molitev in dejanje čiščenja Boga. Rožni venec pa nam nudi velike resnice o Njegovem življenju in smrti, da o njih razmišljamo, in jih približa našemu srcu.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

MLADOST IN PRVO SPREOBRNENJE

Na kratko smo že spoznali otroštvo Janeza Henrika Newmana. V začetku 19. stoletja se je rodil v urejeni anglikanski družini v Londonu. Odraščal je ob zgodbah iz Svetega pisma, ki jih je šestim otrokom brala mama. V šoli je poleg umske nadarjenosti pokazal tudi veselje do besedne umetnosti in glasbe. Že od najzgodnejših let je imel čut za nevidni svet, ki se mu je zdel celo resničnejši od vidnega sveta.

V otroških letih je bil iskreno pobožen. Zaupal je, da Bog spremlja njegove korake in ga varuje, kakor je samoumevno zaupal svojim ljubečim staršem. Pri štirinajstih letih pa je ta otroška zaupljivost do Boga splahnela. V roke so mu prišle protiverske knjige. Včasih je celo ugovarjal kakšnemu bolj pobožnemu učitelju. Še vedno pa je rad prebiral Sveto pismo.

Pri dobrih petnajstih letih je doživel prvo veliko notranjo spremembo. Leto 1816 je bilo za Newmanovo družino zelo burno in težko. Oče je bil bankir in je doživel finančni polom. Banko je bilo treba zapreti. Z velikimi napori in skrbmi je uspel poplačati upnike. Poslovil se je od denarnih poslov in se posvetil pivovarstvu. Družina se je morala preseliti na podeželje.

Ker je bil doma en sam direndaj, je moral mladi šolar Janez Henrik med počitnicami in jeseni ostati kar v šoli, čeprav jo je že končal. Bil je v skrbeh za starše, brez

prijateljev in brez pravega dela, poleg tega je še zbolel. Seznanil se je z zelo pobožnim in strogim učiteljem, anglikanskim duhovnikom Mayersom. Ta je pripadal strogi protestantski smeri. Grajal je posvetnost, ples in zapravljanje časa s kvartanjem. Poudarjal je, da je odrešenje samo v Jezusu Kristusu.

Ob pogovorih z njim in ob branju knjig, ki mu jih je priporočil, je Janez Henrik uvidel svojo mladostno domišljavost in spogledovanje z nevero. Sklenil je, da se vrne k Bogu. Ta vrnitev ni bila stvar čustev. Bila je vrnitev k priznavanju Boga in ljubezni do njega, kot ju je doživljal v otroštvu. Zavedal se je, da je Bog zanj napravil velike reči. Vsi dvomi so izginili. Začel je trdneje verovati vanj, kakor da ima roke in noge. Ta dogodek je imenoval »prvo spreobrnjenje«.

V njem se je še utrdila misel, da je ta svet sicer pisan in zanimiv, a bežen in minljiv. Zato ni vreden, da bi se navezoval nanj. Pozneje je zapisal: »Takrat sem se umiril v misli: le dvoje edino najvišjih bitij zares obstaja in le zanju je samo po sebi čudovito umljivo, da bivata – namreč jaz in moj Stvarnik.« To je bil zares milostni dogodek. Živo se je zavedel Božje navzočnosti in se za vse življenje oklenil vseh bistvenih krščanskih resnic. Trdna vera v Boga se v njem ni nikoli več omajala.

Bližal se je december leta 1816 in z njim pomembna odločitev. Janez Henrik naj bi se vpisal na eno od univerz. Neki prijatelj mu je svetoval Oxford. Oče in sin sta sedla v kočijo, ki ju je – polna pričakovanja in vznemirjenja – odpeljala v častljivo središče učenosti.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Vsemogočni Bog! Ti si edina neizmerna polnost. Tvoj blagoslov in tvoja milost jasno govorita za tvoje čudovito bivanje. To prepričuje moj razum in je trdnejše od vseh dvomov in ugovorov. Oklepam se te resnice, ker ne bi mogel strpeti brez tebe, moj Gospod in moje Življenje, saj biti s teboj pomeni srečo, ki se je ne da izraziti. Zgrozim se ob misli, da bi ostal na tem hudobnem svetu zapuščen, brez varstva in opore.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

ŠTUDIJ V OXFORDU – PREIZKUŠNJE IN USPEHI

Najstniška leta so Janezu Henriku Newmanu prinesla prvo preizkušnjo vere. Dvome pa je premagal ob zgledih in dobrih knjigah svojih učiteljev ter se enkrat za vselej oklenil vere v Boga. Živo se je zavedel, da Bog spremlja vse njegove korake. Poln hrepenenja po učenosti in želje, da Boga še bolj spozna, se je z dobrimi petnajstimi leti vpisal na oxfordsko univerzo.

Kočija, s katero sta se mladi Janez Henrik in njegov oče namenila v Oxford, se je bližala mestu. Na obzorju so se prikazali koničasti zvoniki in stolpiči prijaznega srednjeveškega mesta. Petnajstletni fant, dovteten za lepoto, ga je takoj vzljubil. Še vedno je dihala nekaj skrivnostnosti in čarobnosti srednjega veka. Predvsem je to mesto vzljubil zaradi duha in starih izročil, ki so se ohranjala v častitljivih kolegijih. Za visokimi okni so se skrivale kapele, predavalnice in samostani, v katerih so moške že osem stoletij iskali učenost in svetost. Kdor se je tu mudil, je iskal luč – luč resnice, Božjo luč. »Gospod je moja luč,« je bilo napisano na velikem grbu univerze. Ta napis, ki je vzet iz 27. psalma, je močno nagovoril mladega študenta. Vzvišene misli so ga navdajale, ko je poštna kočija drdrala po mestnih ulicah. Čutil je, da prihaja na sveti kraj.

Janez Henrik je dobil mesto v kolegiju Svete Trojice (Trinity College). Najprej je odšel h krojaču, da si kupi študentsko

haljo. Ta je takoj prebral neizkušenelega kupca in mu prodal nekoliko preveliko haljo. »Saj boš kmalu zrastel in potem ti bo čisto prav,« ga je zvito potolažil.

Janez Henrik si je hitro priskrbel potrebne učbenike in se lotil dela. Življenje v Oxfordu ga je osrečevalo. Imel je vse, kar mu je veliko pomenilo: lepoto, študij, sveta opravila in dobre prijatelje. Hodili so na sprehode, čolnarili in skupaj preživljali počitnice.

Študenti na Oxfordu in drugod so bili takrat dodeljeni posameznemu tutorju, to je učitelju, ki jih je spremljal in vodil skozi študij. Newmanov tutor je za svojega študenta komaj sproti priskrbel dovolj težkih nalog, zlasti pri matematiki. Tudi štipendijo je zlahka dobil. Vsi študenti seveda niso tako resno jemali svojih dolžnosti. Mnogi so slabo in malo študirali, tem bolj prizadevno pa so prirejali hrupne pivske zabave.

Newman je vstajal zgodaj, si sam zakuril v sobi in se skoraj ves dan učil, pred izpiti tudi po dvanajst ur dnevno. Na dan končnih izpitov pa so mu zaradi preutrujenosti odpovedali živci. V klasičnih jezikih in matematiki je dosegel le oceno »dobro«. To je bila zanj bridka, a koristna šola.

Po tej boleči izkušnji se je umiril, postal spet veder in ni izgubil zaupanja v svoje sposobnosti. Sanjal je o tem, da dobi stalno mesto učitelja na katerem od kolegijev. Aprila leta 1822, ko mu je bilo 21 let, je z odliko opravil pisne izpite in dobil to mesto na najimenitnejšem kolegiju Oriel. Učitelji na kolegiju so bili sama zveneča imena. Ob tem uspehu so se iz treh zvonikov kolegija oglasili zvonovi. Takšen je bil običaj ob vsaki novi izvolitvi. Seveda se je moral novopečeni učitelj za to čast denarno oddolžiti. Izvolitev je bila velika zmaga, ki se je je na vsako obletnico spominjal.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Bog lako vse obrne v naše dobro. Lahko blagoslavlja in posvečuje celo naše slabosti. Lahko nas ljubeče kaznuje, če smo ošabni, lahko nas opogumlja, če postajamo malodušni. Lahko nas dvigne – in nas tudi bo – tem bolj, čim bolj se v duhu resnično ponižamo, čim bolj ga zares ubogamo.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

UČITELJ IN DUŠNI PASTIR

Mladega Janeza Henrika Newmana smo pospremili na oxfordsko univerzo, ki je za desetletja postala njegov drugi dom. Tam je imel vse, kar mu je veliko pomenilo: študij, sveta opravila, lepoto starodavnih kolegijev in kapel v njih, kmalu pa tudi dobre prijatelje. Študiral je vestno in dobil stipendijo. Z enaindvajsetimi leti je že bil izvoljen za učitelja na kolegiju Oriel.

V 19. stoletju je še veljal običaj, da so bili učitelji na Oxfordu posvečeni v duhovnike Anglikanske cerkve. Za to pot se je odločil tudi Janez Henrik Newman, a ne toliko zaradi običaja, temveč ker je želel služiti Bogu.

Posvečen je bil leta 1824, ko mu je bilo 23 let. Na dan posvečenja je zapisal: »Odslej sem vse do svoje smrti odgovoren za duše.« Poleg poučevanja v kolegiju je kot kaplan skrbel za podružnico na obrobju Oxforda. Z veliko vnemo je opravljal to delo in redno obiskoval vernike.

Ob stikih z ljudmi so se razvijali tudi njegovi verski pogledi. Spoznal je, da pri spreobrnjenju niso glavna močna čustva. Veliko odločilnejši je trenutek, ko človek pri krstu prejme milost ter postane Božji otrok in član Cerkve. Pri petnajstih letih je Newman občutil, da obstajata samo dve zares pomembni bitji, to sta človek in njegov Stvarnik. Vse drugo je bilo zanj bežen, minljiv prizor. Sedaj pa je spoznal, da mora

razširiti pogled. Odkril je pomen Cerkev. Krščansko življenje je tudi življenje s Cerkvijo, z občestvom Božjega ljudstva. Kristus jo je ustanovil, da bi vsem ljudem prinesel milost in resnico. Začela se je z apostoli in bo trajala do konca časov.

Poleti leta 1824 je Newman izgubil očeta. Družina se je že dotlej v veliki meri zanašala na najstarejšega sina. Odtlej pa se je čutil še bolj odgovornega, da po svojih močeh poskrbi za mater in tri sestre. Ker je imel službo in plačo, je tudi gmotno podpiral domače. Pomagal je pri vzgoji in izobrazil svojih sester. Bile so bistre in načitane, toda odraščale so brez hišne učiteljice. Učile so se same doma. Janez Henrik jim je preskrbel prave učbenike in jim pomagal z nasveti.

Misel na ljubečo družino je grela njegovo srce, kadar sta se ga lotevala malodušje in utrujenost. Delal je s polno paro, študiral, pisal, poučeval, pridigal in skrbel za svoje župljane ter študente. V kolegiju je moral sprejemati nove in nove dolžnosti.

Ob vseh dolžnostih pa ni zanemarjal duhovnega življenja. Goreče je molil, v dnevnik si je sproti zapisoval dobre sklepe in celo svoje skušnjave in grehe. Njegova skušnjava je bila predvsem duhovnega značaja. Bil je na vrhuncu svojih uspehov. Včasih ga je prešinila samovšečna misel, da je bistrost pomembnejša od dobrote. Skušnjave napuha ga je tokrat rešil dvojni boleč udarec: bolezen in izguba dragega človeka.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Božja Cerkev je po Božjem sklepu naš pravi dom. Morda smo izpostavljeni nenaklonjenosti in zaničevanju ljudi. Kam naj

se zatečemo? Ne v človeški objem, ne v naravo, ne k prijatelju, ne h kakemu smejočemu se obrazu. Temveč v sveti dom, ki nam ga je Bog dal v svoji Cerkvi. Tu je Njegovo večno mesto, ki si ga je izbral za svoje bivališče, tu nevidna Gora, s katere gledajo angeli na nas s sijočimi očmi in kjer nas kličejo glasovi naših rajnih.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

KAKŠNA TANČICA JE VIDNI SVET!

Kot učitelj na enem izmed oxfordskih kolegijev se je triindvajsetletni Janez Henrik Newman dal posvetiti za anglikanskega duhovnika. Prevezel je skrb za manjšo župnijo. Ob stikih z ljudmi je odkril pomen Cerkev. Začutil je, da človek ne more verovati sam, ločeno od drugih. Osebni odnos do Boga je osnova vsega, toda kristjan svojo vero živi v Cerkvi in skupaj z njo.

Leta 1826 je Janez Henrik Newman postal tutor, to je voditelj skupine študentov v kolegiju Oriel in član izpitne komisije. A ravno pri prvih izpiti je nenadoma zbolel in je moral ocenjevanje prekiniti. S hudim glavobolom je legel v posteljo.

Ko je nekoliko okreval, je obiskal svoje domače, ki so ga bili nadvse veseli. Tiste dni je nepričakovano hudo zbolela in umrla najmlajša sestra Mary. Njeno smrt je opisal kot »najhujši udarec, s katerim ga je kdaj koli obiskala dobrotna Božja roka«. Hkrati pa je doživel tudi tolažbo in blagoslov, namreč živ in stalen občutek, da mu je pokojna sestra ostala blizu in da ga spremlja na vsakem koraku. Včasih se mu je zazdelo, da mu med drevesi, griči ali oblaki prisije naproti njen ljubki obraz ali da sliši njen otroški smeh. Vidni svet okoli njega se mu je zdel manj resničen kakor pa duhovni svet, ki ga je slutil onkraj vidnega. »Kakšna tančica je vendar ta čutni svet,« je včasih zavzdihnil, »kako lep je, a je vendar samo koprena!«

Za žalovanje ni bilo časa. Moral se je vrniti v Oxford, kjer ga je čakalo veliko dela. Leta 1828 se je izpraznilo mesto župnika mestne in univerzitetne župnije svete Device Marije. Za župnika je bil izbran Janez Henrik. Tam so obhajali bogoslužja tako za meščane kot za univerzo. Cerkvene klopi so pogosto napolnili njegovi kolegi učitelji in študenti.

Župnijska cerkev je imenitna zgradba prav blizu kolegija Oriel. Na pročelju je kip Device Marije z Detetom. Njena mogočna gmota in koničasti zvoniki oznanjajo, da je univerza nastala kot sveti kraj krščanske vere in učenosti. Ob začetku semestra se je vanjo vil slovesen sprevod dostojanstvenikov v akademskih oblačilih. Na visoki prižnici so nastopali slavni pridigarji. Postati župnik te cerkve je bila velika čast.

Sedaj je imel Newman dve pomembni službi: bil je učitelj in tutor na Orielu ter župnik. Obe službi sta mu prinašali veliko zadovoljstvo, a ne zaradi pomembnosti, ampak ker je lahko pomagal ljudem na poti do Boga.

Odkar je bil študijski voditelj, je opazal, koliko mladih fantov lenari, se opija in zabava, namesto da bi študirali. Podpiral je dobre in delavne študente. V tem je videl svojo duhovniško dolžnost – delo za duše. Mladi so ga spoštovali, imeli radi in so ga sprejeli za prijatelja.

Toda ravno ob tem se je razšel z ravnateljem kolegija in še z nekaterimi učitelji na Orielu, ki so širili svobodnjaške poglede. Inteligenca jim je pomenila več od dobrote in pobožnosti. Zgodilo se je prvič, da se je moral soočiti z nelahko izbiro: ali ugajati prijateljem ali pa slediti lastni vesti. Niti za trenutek ni podvomil o tem, kaj mora storiti.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Bog me je ustvaril in mi poveril delo, ki ga ni zaupal drugim. Imam svoje poslanstvo. Sodelujem pri velikem delu. Bog me ni ustvaril v prazno. Njegovo delo naj dovršujem. Angel miru naj bom in oznanjevalec resnice. Če sem bolan, naj mu služi moja bolezen. Morda je ravno to nujno, da Bog uresniči višji namen, ki presega naše umevanje. Bog ne ukrene ničesar brez namena. Naj mi vzame prijatelje, naj čutim osamljenost – Bog že ve, čemu je to dobro.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

NOVI PRIJATELJI – CERKVENI OČETJE

Včeraj smo brali, da je Janeza Henrika Newmana v prvih letih uspešnega delovanja na univerzi prizadela velika žalost – smrt njegove najmlajše sestre. Ob tej izgubi se mu je še okrepila misel, da je ta svet le tančica, za katero je slutil resničnejši nevidni svet: svet Boga, angelov, svetnikov in naših dragih pokojnih.

Poleg prijateljev med učiteljskimi kolegi si je Janez Henrik Newman v letih na Oxfordu pridobil še vrsto drugih prijateljev, katerih imena zvenijo dokaj nenavadno: Atanazij, Leon, Ambrož, Ciril, Bazilij, Gregor Nacianški, Janez Zlatousti, Avguštin, Hieronim, Klemen, Ignacij, Justin, Irenej, Polikarp in Ciprijan. Takoj nam je jasno, da gre za cerkvene očete, svetnike in cerkvene pisatelje iz prvih stoletij. Takrat so se namreč razširile pogubne krive vere, ki so jih ti možje zavračali z orožjem učenosti in svetosti. Debeli zvezki njihovih bogoslovnih spisov so pritegnili Newmanovo zanimanje. Začel jih je brati po časovnem zaporedju. Poglobil se je v njihove misli in se ob branju čutil povsem doma v onih davnih stoletjih. Včasih se je v mislih kar s težavo prestavil v svoj čas, v Oxford 19. stoletja.

Iz obilnega znanja, ki si ga je pridobil ob cerkvenih očetih, je napisal knjigo o bojih za pravo vero z naslovom *Arijanci četrtega stoletja*. Odkril je sijaj in slavo Cerkve prvih stoletij.

Občudoval je samoobvladovanje njenih spokornikov, pogum in potrpežljivost njenih mučencev, vztrajnost in odločnost njenih škofov. Pri tem pa je zgodnjo Cerkev nehote primerjal z Angleško cerkvijo v 19. stoletju. Prepričan je bil, da je ta naslednica in dedinja one iz davnine, da je v njej pristen izvir resnice in milosti. A njena podoba je bila žal zelo drugačna od podobe Cerkve prvih stoletij.

Angleška cerkev je v 19. stoletju zašla v močvirje posvetnosti. Mladi ljudje, ki so se odločili za duhovništvo, so v tem poklicu videli varno in ugledno kariero, nič kaj dosti pa niso razmišljali o duhovnosti. Rdečelični podeželski župniki so se ukvarjali z lovom ter živeli precej posvetno in lagodno življenje. Škofje so bili premožni in so se v kočijah vozili po deželi. Duhovniki se niso veliko zanimali za lepoto in dostojanstvo bogoslužja. Obredi v zanemarjenih cerkvah so bili kratki in površni.

Bilo je jasno, da Angleška cerkev ne bo v nedogled uživala varnega, privilegiranega položaja. Njeni nasprotniki so napovedovali, da ji je treba zmanjšati dohodke in omejiti privilegije. Svobodnjaški duhovi so ščuvali h kljubovanju in uporu proti oblasti in proti veri nasploh. Duhovniki so bili vznemirjeni. Treba je bilo zavzeti stališče in spomniti Cerkev, da njena oblast ni od ljudi, od kralja, ampak od Kristusa in apostolov. Cerkev je sveta in apostolska, zato ne more biti dekla države. Potrebna je bila prenova Angleške cerkve.

Skupinica učiteljev na Orielu je staknila glave. Bili so bistri, resni in polni moči, pravi ljudje, da se spustijo v duhovni boj za prenavo Cerkve. Čakalo jih je velikansko delo: Cerkev je bilo treba okrepiti ter ji vliti novega življenja in novih moči.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

*Marija je postala nebeško okno, kajti Bog je skozi njo razlil
resnično luč na svet; postala je nebeška lestev, kajti po njej
je Bog stopil na zemljo.*

*Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!
Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!*

POTOVANJE PO SREDOZEMLJU

Janeza Henrika Newmana spremljamo pri njegovi uspešni karieri oxfordskega učitelja in župnika. Ob študiju se je navdušil za cerkvene očete. V Cerkvi prvih stoletij, v Cerkvi mučencev, spokornikov in svetnikov, je prepoznal korenine Angleške cerkve 19. stoletja. Slednja pa je bila povsem drugačna – posvetna in hlapčevska do države. Potrebovala je ljudi, ki se bodo spustili v duhovni boj za njeno prenavo.

Stanje v Angleški cerkvi je klicalo po koreniti prenavi. Skupinica učiteljev na Oxfordu, ki so kot duhovniki iskreno ljubili Cerkev in so zanj radi delali, je bila pripravljena na duhovni boj. A pravi trenutek še ni prišel. Janez Henrik Newman je moral doživeti še eno nenavadno izkušnjo in preizkušnjo. Decembra leta 1832 se je s prijateljem in njegovim očetom, anglikanskim duhovnikom, odpravil na večmesečno potovanje po Sredozemlju.

Razlog za potovanje ni bila želja po doživetjih, ampak je prijatelj v toplejših krajih iskal zdravja. Našel ga je le za nekaj kratkih let. Zdravila za jetiko takrat namreč še niso poznali. Newman je svojim domačim pisal dolga in izčrpana pisma, v katerih je opisoval vse, kar bi lahko zanimalo in zabavalo mater in sestre.

Sredozemski svet je imel zanj poseben čar in privlačnost. Tam se je srečal s prizori, ki jih je v duhu sto in stokrat obiskal

v času študija, ko je v izvorniku bral grške in latinske klasike, ko se je poglobljajl v zgodovino starega veka in bral spise cerkvenih očetov. Vsako mesto in pokrajina sta bila zanj nabita s spomini.

Mesto Rim mu je vzbujalo občudovanje in nezaupanje. Razvaline so mu govorile o Božji kazni. Tam je nekoč cvetelo pokvarjeno pogansko cesarstvo. Tam so preganjali, mučili in morili kristjane. Rim je bil zanj tudi središče versko pokvarjene in praznoverne religije – Katoliške cerkve, ki mu je prav tako vzbujala nezaupanje. In vendar je v tem mestu našel toliko njemu dragega, toliko razkošne lepote. Rim je bil zanj tudi kraj prvakov apostolov in prvih svetnikov. Svoje vtise o večnem mestu je povzel takole: »To je prvo izmed vseh mest. Vse, kar sem kdaj koli videl, je samo prah – tudi Oxford – v primerjavi z veličastjem in slavo Rima.«

Njegovo domišljijo je najbolj nagovorila Sicilija, zlasti razvaline osamljenih antičnih templjev, spomenikov nekdanje moči in slave. Civilizacija, ki jih je zgradila, je že davno utonila v zgodovino. Zato sta se prijatelja v Anglijo vrnila brez Newmana. Hotel si je podrobneje ogledati mesta in spomenike v notranjosti otoka. V Messini je najel dve tovorni muli in služabnika. Tako je dostojanstvenik z Oxforda in duhovnik Angleške cerkve s slamnikom na glavi jezdil skozi vasi in mesta Sicilije. Redno je pisal domačim. Potem pa so pisma dlje časa izostala. Domači so bili v skrbeh. Ali se mu je kaj pripetilo? In res se mu je.

Na tem potovanju ga je spremljala in varovala tudi Marijina roka, čeprav se ji takrat kot anglikanec še ni priporočal v molitvi. Pozneje pa ji je namenil tole molitev:

Marija je morska zvezda, ki sije v Jezusovi svetlobi, lepa kakor luna, zvezda nad morjem. Prihaja k tistim, ki jih premetavajo valovi. Ob njenem nasmehu bežijo hudobni duhovi, se umirijo strasti in se v dušo naseli mir. Zdrava, morska zvezda! Prosi nenehno za nas pred prestolom milosti. Zagovarjaj nas, moli z nami, naše molitve prinašaj pred svojega Sina in Gospoda. Zdaj in ob naši smrtni uri bodi ti naša pomočnica.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

BOLEZEN IN IZROČITEV BLAGI LUČI BOŽJE PREVIDNOSTI

Zgodba o Janezu Henriku Newmanu nas je pripeljala do leta 1832. Razmere v Angleški cerkvi so klicale po prenovi, oxfordski učitelj pa se je s prijateljema podal na daljše potovanje po Sredozemlju. Obiskal je tudi Rim. Njegova lepota in zgodovina sta ga očarali. Kot anglikanec pa je svoje predsodke do Katoliške cerkve tam samo še utrdil. Namesto da bi se s prijateljema vrnil v Anglijo, je na lastno pest potoval na Sicilijo.

V aprilu 1833 je Janez Henrik Newman po svoji odločitvi raziskoval kraje ob južni obali Sicilije, deloma s plovbo ob obali, deloma z ježo na muli, ki jo je najel. Potovanje je bilo naporno in ga je povsem izčrpalo. Odpornost mu je padla in lotila se ga je huda mrzlica. Služabnik Gennaro, ki ga je spremljal, mu je kuhal čaje, vendar se stanje ni izboljšalo. Za več dni sta morala najeti sobo v nekem gostišču. V dolgih urah boleznj je razmišljal tudi o tem, da se morda domov ne vrne živ. Služabniku je dal domače naslove svojih prijateljev. Ko je razglabljal o svojem dotedanjem življenju, si je očitil svojeglavost v odnosu do predstojnikov in prijateljev. Sramoval se je svoje plitkosti. Bolezen mu je pomagala še jasneje spoznati pretekla dejanja in nagibe. Toda kljub kesanju in sramu si je mogel iskreno reči: »Nisem grešil proti luči.«

Potem je spet živo čutil Božjo varujočo roko. Razmišljal je, da morda le ne bo umrl na Siciliji, saj je slutil, da ima Bog zanj pripravljeno neko posebno delo v Angliji. Sreča je nanesla, da je prišel do dobrega zdravnika. Newman se je z njim pogovarjal latinsko. Čeprav ga je tresla mrzlica, je bila njegova latinščina še vedno precej boljša kot zdravnikova.

Služabnik in spremljevalec Gennaro je bil star vojak, ki je rad kaj močnega popil, a je imel tudi lepe lastnosti. Newmanu ni nikoli ničesar ukradel, čeprav je imel za to nešteto priložnosti. Za svojega gospodarja je skrbel z zgledno potrpežljivostjo in predanostjo. Mrzlica je popustila, moč se je vračala in tako sta se lahko vrnila v Palermo.

Tam je Newman proti koncu maja dolge tedne čakal ladjo, ki bi ga ponesla proti domovini. Vse bolj ga je zaposlovala misel, kaj se dogaja v Oxfordu in Angliji. Lepo je nagradil služabnika za njegovo skrb in se vkrcal na ladjo. A tudi ta plovba ni bila brez težav: zaradi brezvetrja so morali ves teden čakati v prelivu med Sardinijo in Korziko.

V tistih dneh je Newman napisal pesem, v katero je prelił svojo izkušnjo boleznì in okrevanja na Siciliji. Naslovil jo je *Oblačni steber*. V njej se naslanja na pripoved o izhodu Izraelcev iz Egipta. Bog je svoje ljudstvo spremljal in hodil pred njim v ognjenem stebru ponoči in v oblačnem stebru podnevi. Tudi za kristjane je Bog vodnik in luč, ko skozi puščavo življenja trudoma iščejo pot v obljubljeno deželo. Muči jih domotožje, utrujeni so, toda mirni, ker jih vodi Bog.

Pesem* je molitev in se glasi takole:

*O, vodi me, dobrotna, blaga Luč!
V temi, ki me obdaja, vodi me!
Temná je noč in daleč sem od doma,
ti vodi me, ti razsvetluj mi pot!
Ne prosim, da bi v širne zrl daljave;
naj vidim pred seboj le za korak.*

*Drugačen bil sem kakor zdaj nekoč,
te nisem prosil, da me vodiš ti;
želel sem sam določati si pota,
a za naprej ti vodi me povsod!
Predan napuhu bil sem in praznoti,
o, ne spominjaj mojih se zablod!*

*Bila z menoj je zdavnaj tvoja moč,
me varno bo vodila še naprej
prek pušč, močvar in skal in rek besnečih,
dokler ne mine noč in prismejó
se v svitu jutra angelov obrazi,
pozabljenih za hip, spet ljubih kot nekoč.*

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

* Prevod pesmi: Franc Terseglav v *Premišljevanja in molitve*, Kartuzija Pleterje, Pleterje 1981.

VRNITEV V ANGLIJO IN SLOVO OD PRIJATELJA

Janeza Henrika Newmana smo včeraj spremljali na potovanju po Siciliji, kjer si je ogledoval umetnostne zaklade in spomenike iz starega veka. Njegove lepe načrte pa je prekrižala nenadna bolezen – huda in nevarna mrzlica. Ob pomoči služabnika in zdravnikov je okreval in se po nekaj mesecih vrnil v Anglijo, prepričan, da ima Bog zanj pripravljeno pomembno delo. Ves se je izročil vodstvu »dobrotne, blage Božje luči«.

Julija leta 1833 se je po osmih mesecih potovanja po Sredozemlju srečno vrnil domov. Njegovi domači, mama ter sestri, so se takrat preselili v vasico Littlemore blizu Oxforda. Tamkajšnja podružnična cerkev je spadala pod Newmanovo župnijo Device Marije. Bil je vesel, da so ženske prevzele nase tista opravila, ki jih v anglikanskih župniščih navadno vršijo žene župnikov. To je bilo obiskovanje bolnikov in revežev, vezenje oltarnih prtov ter skrb, da so učenci v nedeljski šoli imeli snažna oblačila, umite obraze in da so se v cerkvi lepo vedli.

Janez Henrik je bil po trdi preizkušnji na Siciliji in srečni vrnitvi poln zagona. Komaj je čakal, da se loti dela, ki mu ga je namenil Bog. Spet je bil učitelj in župnik v Oxfordu. »Časi so hudi,« si je govoril, »in če je svet hudoben, se kristjan pred

njim ne sme skrivati, ampak se mora lotiti dela in se podati v boj za Boga, za Božjo stvar.« Vedno ga je prevzemal občutek, da je ta svet le senca v primerjavi z resničnostjo duhovnega sveta, ki je za kopreno vidnega. Vedel pa je tudi, da je ta svet bojno polje. Tu se lahko bojujemo za Boga. Razmere v Angleški cerkvi so zahtevale prav to.

Njegov pogled je segal tudi v zgodovino, v kateri je iskal luč, ki bi mu razsvetlila sedanjí trenutek. Videl je, da so nekatere resnice vere, ki so nekoč jasno sijale, sedaj zatemnjene. Zamislil se je v davno četrto in peto stoletje, v dobo njegovih ljubljениh cerkvenih očetov. Zrl je tudi v prihodnost, v moderni svet, ki mu je pečat že dajala industrijska revolucija. Slutil je, da bo prinesla napredek, naglíc in podjetnost, obenem pa bo pozabljala na Boga. Vse to je bilo pred vrati, Angleška cerkev pa je bila – tako se je zdelo – pogreznjena v trden spanec.

Medtem je Newmana ponovno zadela boleča izguba: prijatelj, ki se je udeležil križarjenja po Sredozemlju v upanju, da se morda pozdravi, je podlegel bolezni. Njegov oče je Newmanu v spomin nanj podaril rimski brevir, to je latinski molitvenik katoliških duhovnikov, ki ga je pokojni imel in uporabljal. To je častitljiva knjiga s psalmi, svetopisemskimi berili, odlomki del cerkvenih očetov in slovesnimi molitvami starodavne Cerkve. Vzel jo je kot dragocen spomin, pozneje pa jo je vzljubil in začel uporabljati tudi sam.

Newman se je spet odločno posvetil sedanjosti. Prijatelj je odšel, toda gibanje se mora nadaljevati, rasti in se razcveteti.

Na pročelju cerkve Device Marije v Oxfordu, po katerem je gibanje dobilo ime, je kip Marije z Detetom. Tako je bila Devica Marija – čeprav ne izrecno – varuhinja in zavetnica tega gibanja.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Marijina svetost prihaja iz tega, ker je Kristusova mati in ker je on njen Sin. Od tod prihajajo njeni naslovi. Kristus je Božja modrost, zato je ona Sedež modrosti. Kristusova navzočnost so nebesa, zato je ona Vrata nebeška. On je neskončno Usmiljenje, zato je ona Mati usmiljenja.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

ZAČETEK OXFORDSKEGA GIBANJA ZA PRENOVO CERKVE

Včeraj smo slišali, da se je potovanje po Sredozemlju za Janeza Henrika Newmana kljub bolezni na Siciliji srečno končalo. Preizkušnja mu je vlila še več moči in skupaj z nekaterimi prijatelji je sklenil, da gre v boj za Boga, za Božjo stvar, za duhovno prenovo Angleške cerkve, ki jo je močno ljubil in ji s predanostjo služil.

Leta 1833 je angleška vlada odločno in glasno potrkala na vrata državne Anglikanske cerkve in oblastno posegla v njene notranje zadeve. Oxfordski učitelji, ki so bili hkrati duhovniki, so čutili, da ne morejo več molčati. Sprožili so versko prenovitveno gibanje, ki je postalo znano kot »oxfordsko gibanje«. Ni bilo nenavadno, da je ravno Oxford postal izhodišče verske prenove in ji posodil ime. Kot univerzitetno mesto je bil nekakšen dom in trdnjava Angleške Cerkve.

Janez Henrik Newman in somišljeniki so se domislili tudi načina, kako širiti svoje misli. Začeli so izdajati niz lističev ali zgibank, na katerih so objavljali svoje kritične in spodbudne spise.

Prvi članek te vrste, naslovljen na duhovnike, je bil izpod peresa Janeza Henrika. V njem je zapisal: »Sem le eden izmed vas – duhovnik. Moram spregovoriti, ker so časi zelo hudi, pa se nihče ne oglasi.« Nadaljeval je, da

je Cerkev v veliki nevarnosti. Ogroža jo država. Zato se morajo duhovniki povezati s svojimi škofi, ki so nasledniki apostolov.

Newman in prijatelji so lističe raznosili vsem duhovnikom, ki so jih poznali. Lahko si predstavljamo prizore po župniščih in škofijah, kjer so duhovniki živeli lagodno in udobno, a bolj malo duhovno. Ko so poleg časopisa dobili na mizo še listič s povabilom k duhovnemu boju, k svetosti in odpovedi, niso žareli od zadovoljstva. Toda prvi cilj je bil dosežen. Ljudje so se začeli zanimati. Mnogi so se strinjali z mislimi v razpravah.

Leto 1836 je prineslo spremembe pri Newmanovih domačih. Obe sestri sta se poročili. Maja je nenadoma zbolela in umrla mama. Mož njegove sestre Harriet je bil župnik, privržen oxfordskemu gibanju. V svoji župniji je vnovič prebudil čut za svetost bogoslužja. Kako zelo se je izgubil vsak občutek za sveto, pove dejstvo, da so nedeljski obiskovalci svoje dežnike odlagali kar v krstilnik ob vratih.

Družina se je tako razšla in osrečujoče vezi so se razrahljale. Janez Henrik se je vrnil v Oxford v samsko stanovanje v kolegiju Oriel. Mama je, dokler je živela, večkrat izrazila željo, da se Janez Henrik ustali in si ustvari družino. Tudi vsi drugi, ki so ga poznali, so bili prepričani, da bi bil sijajen družinski človek. Ob takšnih materinih namigih se je le nasmehnil. Ne, ne bo se poročil. A ne zato, ker morda ne bi cenil ljubezni in družinskega življenja. Tudi ni mislil, da je kaj narobe, če se anglikanski duhovniki poročijo. Preprosto je bil prepričan, da je bolje, da ostane sam in da vso ljubezen in vse moči posveča Bogu.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Gospod, ti si svet v vseh svojih delih. Greh prihaja od mene. Sramujem se tega, ker bi mogel delati dobro, pa delam zlo. Kakšen prepad je med teboj in menoj, moj Stvarnik! Tvoja volja je vedno sveta. Le kako se ti drznem približati? A moram priti k tebi. Poklical me boš k sebi, ko umrem, in me boš sodil. Tvoj križ, o Gospod, razodeva razdaljo med teboj in menoj. Tvoj križ to razdaljo tudi odpravlja.

*Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!
Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!*

PRIDIGAR V CERKVI DEVICE MARIJE

Janez Henrik Newman je ponovno v ljubljenem Oxfordu, kjer se je leta 1833 porodilo daljnosežno prenovitveno gibanje. Angleško cerkev je bilo treba prebuditi iz spanja in posvetnosti, ji povrniti čut za svetost bogoslužja in duhovnike povezati z njihovimi škofi, ki so nasledniki apostolov. Začelo se je oxfordsko gibanje.

Odkar so se Newmanovi domači razkropili na vse strani in staršev ni bilo več, je bil kolegij Oriel spet njegov edini dom. Prepričan je bil, da mu je tako namenjeno. Vedno si je želel, da bi tam živel in umrl, znotraj zidov kolegija, kot učitelj in duhovnik. Sedaj se je lahko docela posvečal delu za oxfordsko gibanje, ki je lepo napredovalo. Srečen je bil, da je lahko svoje talente in moči vlagal v delo, ki mu ga je namenil Bog. Pozneje je zapisal, da so bila to njegova najsrečnejša leta. Počutil se je doma. Tam je lahko bral, pisal, načrtoval in molil.

Pridige, ki jih je imel v župnijski cerkvi Device Marije, je redno zapisoval. Premišljeval je svetopisemski odlomek ter dolgo pilil in izboljševal besedilo. Zavedal se je, da je Božji služabnik, ki mu je zaupana skrb za duše. Ljudem mora oznanjati Božjo besedo in se dotakniti njihovih src. Ob nedeljah popoldne je imel bogoslužje s pridigo. Klopi so bile polne. Poleg meščanov so cerkev napolnili študenti. Vodstvo nekaterih kolegijev pa je nalašč tako nastavilo uro večerje, da so jo študenti zamudili, če so šli poslušat Newmana. Menili

so, da pridigar širi nevarne misli. Te pridige so v resnici h gibanju najbolj pritegovale mlade ljudi.

Pobudniki in voditelji oxfordskega gibanja so se zavedali, da so šli v sveti boj. Če greš v boj, pričakuješ tudi nasprotovanje in udarce. Nasprotniki so jim očitali, da je vse to preučevanje preteklosti in oživljanje starih katoliških prepričanj in navad skrajno nevarno in zgrešeno. Takšno početje je po njihovo zagotovo vodilo v Rim. To je bila glavna kritika. V tistem času je bila namreč večina Angležev zelo nenaklonjena rimski Cerkvi.

Med ljudmi so se širile izmišljene zgodbe o čudaških rimskih navadah, ki naj bi jih uvajali člani gibanja. Na primer, da ob petkih darujejo krvave daritve, kar je bil popoln nesmisel. Newmanu so se napovedi o prestopu v Katoliško cerkev zdele nesmiselne in ga niti niso vznemirjale. Proti tej častitljivi ustanovi je sicer imel manj predsodkov kot v mladih dneh, vendar mu je bila misel, da bi postal katoličan, približno tako blizu kakor misel, da bi postal hindujec. Bil je prepričan, da je anglikansko prepričanje pravilno, katoliško pa zmotno. Želel pa je, da bi Angleška cerkev postala bolj podobna prvotni Cerkvi. Rimski katoličani po njegovem niso bili povsem zvesti prvotni Cerkvi. Resnico evangelija so pokvarili s tem, da so dodajali in uvajali nove nauke in praznoverne pobožnosti, ki jih prva Cerkev ni poznala.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Stolp je zgradba za obrambo proti sovražnikom. Takšen stolp je zgradil tudi kralj David. Kakor je David predpodoba

Gospoda Jezusa, tako je stolp podoba njegove deviške Matere. Imenujemo jo Stolp Davidov, ker je tako zvesto branila Božjega Sina pred napadi sovražnikov. Njeno češčenje ni v nasprotju z najvišjim češčenjem njenega Sina. Ravno nasprotno. On je neskončno nad svojo materjo. Vsa milost, ki jo je napolnjevala, je bila le prekipevanje njegove nedoumljive svetosti.

*Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!
Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!*

SAMOTA, MOLITEV IN ŠTUDIJ

Včeraj smo sedeli v oxfordski cerkvi Device Marije in poslušali pridigarja Janeza Henrika Newmana ter občudovali njegovo mojstrstvo, njegov izpiljen, bogat jezik in globino misli. Znal je nagovoriti in prepričati ukaželjne glave in se obenem dotakniti src študentov, učiteljev in meščanov. Oxfordsko prenovitveno gibanje se je krepilo. Za svoj cilj so imeli, da Angleška cerkev spet postane bolj podobna prvotni Cerkvi. Misel, da bi ga ta duhovni tok pripeljal v Katoliško cerkev, je bila Newmanu še povsem tuja.

Med postnim časom leta 1840 se je preselil v vas Littlemore blizu Oxforda, a so ga na kolegij Oriel še vezale dolžnosti učitelja. Februarja naslednje leto je napisal razpravo, ki je povzročila hudo razburjenje med učitelji na univerzi. Očitali so mu, da hoče Angleško cerkev spet podrediti papežu. Tudi škof je njegovo pisanje označil kot nevarno in je prepovedal nadaljnje izdajanje in širjenje lističev z razpravami. To nasprotovanje Oxforda in celotne Anglije je v Newmanu utrdilo odločitev, da se umakne iz nemirnega univerzitetnega okolja. Molitvi in študiju se je hotel posvetiti v miru. Ni bil več povsem prepričan, da je na pravi poti. Začel je dvomiti o tem, ali se Angleška cerkev še sme imeti za del vesoljne Cerkve. Zagnili so ga oblaki dvomov, zato je želel z molitvijo in spokornostjo prositi za luč od zgoraj.

Vas Littlemore mu je že dotlej nudila zavetje. Za tamkajšnje župljane je sezidal novo manjšo cerkev. Vzljubil je duhovniško delo v tej vasi, ki je bila tako drugačna od Oxforda in njegovega učenjaškega vzdušja. Kupil je staro kaščo in jo preuredil v vrsto pritličnih stanovanj. V nekdanjem skednju je uredil prostor za knjižnico. Tega ni počel z namenom, da se osami in zapre pred svetom. Prostori naj bi služili kot zavetje somišljenikom, ki so prav tako iskali miren kraj, kjer bi prišli do jasnosti. Kmalu so se mu pridružili nekateri prijatelji in znanci, pretežno mladi ljudje. Oprijeli so se življenja po določenem pravilu in si določili hišni red. Dnevi so tekli mirno in urejeno kot v kakšnem samostanu. Zbirali so se k skupni molitvi, določili so čas za študij, za tihoto in skupne obroke.

Skupno življenje je bilo strogo in zahtevno. Vstajali so zgodaj in več ur posvetili molitvi. Obroki so bili preprosti, zaužili so jih v tihoti. Kljub temu so bili srečni. Molitev in prostovoljno uboštvo sta jih zblížala z Gospodom in povezala med seboj ter jim prinašala srčni mir in veselje. Počutili so se kot ena, složna in povezana družina.

Hudobne govorice o tem, da Newman v Littlemoru ustanavlja papeški samostan, niso ponehale. Njemu pa je šlo samo za to, da odkrije Božjo voljo glede svoje prihodnosti. Napadi nanj so prihajali tudi od škofov. Dvomi glede Angleške cerkve so se s tem samo krepili. Kot anglikanskemu duhovniku mu je bila pomembna pokorščina škofom. A sedaj so prav oni zanikali resnice, ki so se njemu zdele temeljne.

Newman je nadaljnja štiri leta preživel v molitvi, postu in študiju, vse to pa z enim samim ciljem: spoznati, kakšno mesto v Cerkvi mu je namenila Božja volja.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

V Mariji naj bi se preokrenila usoda sveta in kačja glava naj bi bila strta. V njej se je prekletstvo, izrečeno nad Evo, spremenilo v blagoslov.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

SLOVO OD VERNIKOV

Včeraj je tekla beseda o tem, da je Janez Henrik Newman pri svojih štiridesetih zaradi spisov prvič prišel v navzkrižje z oxfordsko univerzo in Angleško cerkvijo. Umaknil se je iz nemirnega Oxforda v bližnjo vas Littlemore, se posvečal župniji ter z molitvijo in pokoro prosil za luč od zgoraj. Začelo ga je mučiti vprašanje, ali je Angleška cerkev še del vesoljne Cerkve. Ali ni morda to zgolj narodna cerkev?

Že dve leti je živel v negotovosti. Kakšna je Božja volja zanj? Da bi prišel do jasnosti, se je v Littlemoru blizu Oxforda s prijatelji posvečal molitvi, premišljevanju in študiju. Na njegove spise so se odklonilno odzvali tudi škofje in vodstvo univerze. Srce se mu je še posebej trgalo, ker ni šlo samo zanj. Toliko časa je imel vodilno vlogo v oxfordskem gibanju. Tolikim ljudem je postal duhovni vodnik. Zaupali so mu. Zato bo vse, kar bo storil, močno prizadelo tudi druge. Če jim reče, da dvomi o tem, kar jim je prej oznanjal, utegnejo tudi oni zdvomiti in izgubiti vero. Na oporo pri prijateljih na univerzi ni mogel računati. Ti niso imeli dvomov o Angleški cerkvi. Še manj opore je imel med svojimi domačimi. Bratoma so bili njegovi pomisleki povsem tuji, tudi obe sestri sta se mu odtujili.

Janez Henrik je prišel do spoznanja, da se mora odreči vsem službam: službi župnika pri univerzitetni cerkvi Device Marije in tudi pri podružnici v Littlemoru. V tej vasi pa je

še naprej živel v poslopju, ki je njemu in prijateljem služilo za bivanje in duhovno iskanje. Septembra 1843 je v tej vaški cerkvi imel zadnje bogoslužje s pridigo. Vaščani so napolnili cerkev, prišlo je tudi nekaj prijateljev. Vsem je bilo hudo in so se spraševali, zakaj se njihov priljubljeni župnik odreka župniji.

Pridiga ob slovesu jih je ganila do solz. Prosil jih je, naj se ga v prihodnje spominjajo, »čeprav ga ne bodo več slišali, naj molijo zanj, da bi v vseh stvareh spoznal Božjo voljo in bi jo bil vedno pripravljen spolnjevati«. Ko je končal pridigo, je slekel duhovniško haljo in jo odložil na obhajilno mizo. Pretresljiv prizor je dal vsem vedeti, da se neko obdobje v njegovem življenju nepreklicno končuje.

Dve leti je še ostal med njimi, a je bil po svojih besedah »na smrtni postelji, kar zadeva njegovo članstvo v Angleški cerkvi«. Sklenil je, da bo napravil vse, da pride do gotovosti. Dal se bo voditi samo glasu vesti in jasnemu spoznanju. Medtem je vztrajal v molitvi, preverjal svoje nagibe in nosil breme dvomov. Da bi jih razčistil, je začel pisati knjigo *Razvoj krščanskega nauka*. V njej je iskal odgovore na temeljno vprašanje, kako se resnice, ki nam jih je razodel naš Gospod in so zapisane v Svetem pismu, vendarle razvijajo. So nespremenljive in trdne kot skala, a vendarle rastejo kot živo drevo.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Zakaj Marijo imenujemo Kraljica mučencev? Zakaj je lahko kraljica tistih, ki »so bili pomorjeni zaradi Božje besede in zaradi pričevanja, ki so ga dajali«? Ni bila mučena in

umorjena. Spomnimo se, da morejo biti duševne bolečine enako hude kakor telesne. Kakšno neizmerno bolečino je čutila, ko je od blizu gledala trpljenje in križanje svojega Sina! To je bil meč, ki je prebadal njeno srce. Jezusov krvavi pot kaže, kako velika je lahko duševna bolečina. Zato Marijo po pravici imenujemo Kraljica mučencev.

*Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!
Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!*

SPREJEM V KATOLIŠKO CERKEV

Zgodba Janeza Henrika Newmana, duhovnika in učitelja v Oxfordu, ki jo spremljamo v letošnjih šmarnicah, se je začela zapletati. Njegov čoln je zaplul v nemirne vode. Zaradi dvomov o pravilni usmerjenosti Angleške cerkve se je leta 1843 odpovedal vsem cerkvenim službam. Sklenil je, da se bo dal voditi samo glasu vesti in jasnemu spoznanju.

V letu 1845 je v njem dozorevala misel, da je čas za odločilni korak. Nekaj njegovih mlajših prijateljev je čutilo isto. Odšli so iz Littlemora in sporočili, da so bili sprejeti v rimsko Cerkev. Angleška javnost je z osuplostjo sprejemala novice o prestopih.

Newman je medtem končeval knjigo o razvoju krščanskega nauka. Ko se je delo bližalo koncu, se je pred njim zarisovala nova, drugačna podoba Cerkve. Videl jo je kot veliko drevo, ki ostaja eno in isto, trdno zasidrano v nespremenljivi resnici, a hkrati kot drevo, ki živi, raste in širi svoje veje. Ni ga več motil pomislek, da je rimska Cerkev uvedla pobožnosti in nauke, ki jih prvotna Cerkev v enaki obliki ni poznala. Spoznal je, da to niso novi nauki, ki bi jih samovoljno uvedli ljudje, ampak so rasli in se razvijali vse od začetka, podobno kakor narcisa zraste iz gomolja ali hrast iz želoda. Za vsak živ organizem in tudi za živo misel ter za krščanske resnice velja: živeti pomeni razvijati se. Če je nekaj popolno, pomeni, da se je dolgo razvijalo. S tem spoznanjem je Newman v nekem smislu za

štirinajst let prehitel svojega sodobnika Charlesa Darwina, ki je leta 1859 objavil knjigo o biološkem razvoju vrst.

Ko je Janez Henrik prišel do jasnega spoznanja o tem, kako se živa resnica razvija, so padli vsi pomisleki glede Katoliške cerkve. Utrujen je odložil pero in sklenil, da zaprosi za sprejem v »edino Kristusovo čredo«.

Človeško gledano je bilo to dejanje podobno skoku v mrzlo vodo. S katoličani je imel dotlej komaj kaj stikov. Med njimi ni imel sorodnikov ali prijateljev. Stopil je na samotno pot. Vse to pa je odtehtalo osrečujoče spoznanje, da posluša svojo vest in ji sledi.

V angleški javnosti se je še naprej šušljalo o njem. Širile so se izmišljene vesti. Kljub temu mu je uspelo, da je svoj odhod izpeljal v tišini. Ni hotel, da bi se nekaj tako zelo osebnega dogajalo na očeh javnosti. Da bi prekinil še zadnjo vez z univerzo, se je odpovedal službi učitelja na Orielu. Sedaj je moral najti le še duhovnika, ki naj bi ga uradno sprejel v Katoliško cerkev. Našel ga je v italijanskem duhovniku Dominiku Barberiju. Poznal ga je kot svetniškega človeka. Na Otoku je obiskoval in duhovno oskrboval katoličane. Ta mož je torej 8. oktobra 1845 prišel na obisk v Littlemore. Ni slutil, da bo tam predenj pokleknil najslavnejši angleški spreobrnjenec in ga prosil za sprejem v Katoliško cerkev.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Blažena Devica ni bila le telesno orodje Gospodovega učlovečenja. Z vero in poslušnostjo je bila razumno in odgovorno orodje. Eva je bila za vse ljudi vzrok pogube, Marija pa za vse

vzrok zveličanja. Marija je zato »druga Eva«. Eva je napeljala Adama k padcu, Marija pa je omogočila, da je Gospod ta padec ozdravil. Eva je bila sokriva za veliko zlo, Marija pa je sodelovala pri tem, da je nastalo še veliko večje dobro. Smrt je prišla po Evi, življenje pa po Mariji, saj je rodila Gospoda, ki je Življenje.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

PRIDRUŽEN EDINI KRISTUSOVI ČREDI

Včeraj smo slišali, kako je »dobrotna, blaga Božja luč« Janeza Henrika Newmana po mučnih dvomih in iskanju pripeljala v naročje Katoliške cerkve. Vsa Anglija je osuplo opazovala, kako mu na tej poti mnogi sledijo. Najslavnejši angleški spreobrnjenec, ugledni pridigar in oxfordski učitelj je 8. oktobra 1845 ponižno pokleknil pred potujočega katoliškega duhovnika in ga prosil, naj ga sprejme v »edino Kristusovo čredo.«

Italijanski duhovnik Dominik Barberi je sredi 19. stoletja kot misijonar oskrboval katoličane na Angleškem, ki so bili majhna in zaničevana manjšina. Njihovo število pa je rastlo, ker so v nova industrijska mesta prihajali katoliški irski priseljenci. Po železnici je potoval od enega misijona do drugega, spovedoval in sprejemal spreobrnjence v Katoliško cerkev.

Ta mož je torej 8. oktobra 1845 na povabilo Janeza Henrika Newmana prišel na obisk v Littlemore. Čudil se je, kako da slednji, ki bi lahko vse življenje užival udobje oxfordskega učitelja, živi tam kot kakšen ubožen menih.

Newman ni izgubljal besed, ampak je padel na kolena pred revnega tujega katoliškega duhovnika in ga prosil za življenjsko spoved. Mojster angleškega jezika in slavni oxfordski pridigar je klečal pred tujcem, ki je komaj za silo

obvladal angleščino, in mu pripovedoval dolgo zgodbo svojega življenja. Spoved je bila tako dolga, da jo je opravil v dveh delih: polovico zvečer, drugo polovico pa naslednje jutro.

Naslednji dan je Newman napisal okoli trideset pisem in najbližje prijatelje obvestil o svojem koraku. Ko je eden od njih prejel pismo, ga je ves dan nosil s seboj v žepu. Ni si ga upal odpreti, ker je slutil, kakšno sporočilo prinaša. Mnoge prejemnike je novica osupnila. Svoji sestri je pisal: »Moja draga Jemima, sporočiti ti moram, kar te bo močno prizadelo, a bom zelo kratek. Očeta Dominika bom prosil, da me sprejme v Cerkev, za katero verujem, da je edina čreda našega Odrešenika. Tvoj ljubeči Janez Henrik Newman.«

Ko je dokončal svojo življenjsko spoved, je njega in z njim še dva prijatelja oče Dominik sprejel v Katoliško cerkev. Iz njegovih rok je prejel tudi prvo obhajilo. Kasneje je ta italijanski misijonar izjavil, da je bil Newman najponižnejši in najljubeznivejši človek, kar jih je kdaj srečal.

Tedaj je bil Janez Henrik star 44 let. Počutil se je utrujenega in slabotnega. Razmišljal je o tem, da mu dolgo življenje najbrž ni namenjeno. Toda čas, ki mu je preostal, je hotel preživeti v delu za Boga in za Cerkev. Temu delu je želel posvetiti vse talente in moči.

Pogled v prihodnost mu je bil prihranjen. Če bi jo poznal, bi mu to morda vzelo pogum. Odslej bo z vsemi močmi delal za Katoliško cerkev v Angliji, toda skoraj vsi njegovi načrti bodo obsojeni na neuspeh. Pred njim se je odpirala nelahka pot, ki bo veliko daljša, kot se je nadejal. Dočakal bo 89 let. Ob svojem prestopu v Katoliško cerkev je bil torej šele na polovici svoje življenjske poti.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

O blaženi Devici Mariji verujemo, da je bila že ob spočetju pod srcem matere svete Ane obvarovana izvirnega greha. Njej je bil Adamov dolg odpuščen vnaprej. Ta privilegij je prejela, da bi bila primerno bivališče svojega in našega Odrešenika. O njej ne trdimo, da ne bi dolgovala svojega odrešenja smrti svojega Sina. Ni bila očiščena greha, ker ga ni imela, ampak je bila od prvega trenutka bivanja obvarovana greha. Zlo se je ni nikoli dotaknilo.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

BIRMINGHAM IN RIM

Zgodba Newmanovega življenja, ki ji sledimo korak za korakom, je prišla do svoje sredine, do odločitve, ki je zanj pomenila konec nekega obdobja in začetek novega. Po letih, ki jih je sam primerjal z razburkano plovbo, je prispel v pristan Katoliške cerkve. Odrekel se je častem in udobju oxfordskega profesorja ter se pridružil manjšinski in zaničevani skupnosti sredi anglikanske večine.

Ob koncu oktobra 1845 je Janez Henrik s prijatelji, ki so skupaj z njim postali katoličani, zapustil Littlemore. Kraj, kjer je dozorel za tako pomemben korak, mu je prirasel k srcu in ga je stežka zapuščal. Preselil se je v srednjo Anglijo, v predmestje Birminghama. Tam se je predstavil katoliškemu škofu Nicholasu Wisemanu, ki je odslej odločal o njegovi prihodnosti. Škof je skupinici ponudil hišo, v kateri so se lahko naselili in zaživel skupno življenje. Prihodnost je bila povsem negotova.

V pesmi, ki jo je Newman napisal na potovanju po Sredozemlju, beremo: »Ne prosim, da bi v širne zrl daljave; / naj vidim pred seboj le za korak.« To niso bila samo pobožna čustva v lepih verzih, ampak je tako tudi zares razmišljal. Toda vera in zaupanje v Boga ne odvzameta bolečine slovesa, ki jo čuti človeško srce. Žrtev je težka, čeprav jo človek rad vzame nase. Ob prestopu je izgubil večino svojih prijateljev.

Nekateri so se mu pridružili, bili so dobri prijatelji, vendar vsi dosti mlajši od njega.

Ob odhodu iz Littlemora se je Newman ustavil še v Oxfordu in se poslovil od kolegija Svete Trojice, kjer je nekoč študiral. Naslednjih dvajset let ljubljenege mesta ni več videl, razen njegove zvonike in stolpe od daleč, ko se je tam mimo vozil z vlakom.

V novem kraju se je moral počasi privajati na drugačen način življenja, kar je bilo včasih mučno in naporno. Hkrati je tam doživel in se naučil ceniti številne prednosti. Največja je bila ta, da je lahko v kapeli doživel resnično navzočnost Gospoda v Najsvetejšem zakramentu. Pogosto je zahajal tja. Tam se je mogel tudi vsak dan presrečen udeleževati svete maše. Zapisal je: »Nepredstavljiva je milost, da imamo Kristusa telesno navzočega v hiši, znotraj naših štirih sten. To je vredno več kot vsi drugi privilegiji. To olajša vse naše stiske. Zame ni nič bolj tolažljivega, ganljivega in osrečujočega kakor sveta maša.«

Postanek v Birminghamu ni trajal dolgo in septembra leta 1846 je škof Janeza Henrika Newmana in še enega člana skupnosti poslal v Rim. Na kolegiju Kongregacije za širjenje vere naj bi opravila manjkajoče študije za duhovništvo. Newman je bil tedaj že častivreden mož, star 45 let. Občutek, da mora spet v šolo kot kakšen študent, ni bil prijeten. A tudi na to je bil pripravljen.

Mučila pa ga je negotovost glede prihodnosti. Kaj Bog pričakuje od njega? Posvečen bo za duhovnika, kaj pa po tem? Morda bi bilo najbolje, da se skupaj s prijatelji pridruži kakšnemu redu. Toda kateremu?

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Vsi vemo, da je materina tolažba nekaj čisto posebnega. Marija je naša mati. Ona nas more na poseben način tolažiti, ker je bolj trpela kakor običajno trpijo matere. Po Jezusovem rojstvu je bežala v poganski Egipt. Po njegovem vnebohodu pa je morala bežati v poganski Efez, kjer je živela in umrla. Kljub Janezovi skrbi zanjo je bila tujka in romarica na zemlji.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

STOPIL BOM K BOŽJEMU OLTARJU

Potem ko se je Janez Henrik Newman pridružil Katoliški cerkvi – o tem smo poslušali včeraj –, se je s somišljeniki preselil v Birmingham v srednjo Anglijo. O njihovi prihodnosti je tedaj odločal katoliški škof, ki ga je leta 1846 poslal v Rim. Tam naj bi dopolnil manjkajoče študije in postal katoliški duhovnik.

Med svojim bivanjem v Rimu, kjer se je pripravljaj na duhovniško posvečenje, je po dolgem premisleku in mnogih molitvah prišel do jasnosti. Prijateljstvo je bilo zanj vedno velika vrednota. In v Rimu je v teh dveh letih odkril novega prijatelja, ki mu je bil še posebej blizu in drag. To je bil sv. Filip Neri, preprost rimski svetnik iz 16. stoletja, ki je imel čudovito sposobnost vodenja ljudi k Bogu. Pridobival jih je s svojo blagostjo, ljubeznivostjo, vedrino in humorjem. Ob ognju njegove ljubezni so se zapuščeni mladi ljudje spet navdušili za Boga, podobno kot so se tristo let pozneje ob sv. Janezu Bosku v Torinu.

Sv. Filip Neri je okoli sebe zbral duhovnike. Družba je dobila ime oratorijanci. Niso bili redovniki v pravem pomenu, ampak družba duhovnikov. Živeli so v skupnosti v duhu sv. Filipa in se posvečali dušnemu pastirstvu po večjih mestih. Newman se je ogrel za cilje in duha te družbe. V oratoriju je prepoznal neke vrste nadaljevanje skupnosti v

Littlemoru. Pritegovala ga je tudi vedrina tega svetnika, ki se je je tudi sam nalezal. Nekoč se je pošalil: »Če pridem kdaj v nebesa, bom srečen, če bom smel sv. Filipu Neriju kdaj pa kdaj zloščiti čevlje, če bo to potreboval.«

Odločitev o oratoriju je bila sprejeta. Predstavil jo je papežu Piju IX., ki se je z veseljem strinjal. Newman bo postal oratorijanec in bo to obliko skupnega življenja prenesel tudi v Anglijo.

Na nedeljo Svete Trojice leta 1847 sta bila Janez Henrik in njegov prijatelj v kolegiju Kongregacije za širjenje vere posvečena v duhovnika. Na praznik svetega Rešnjega Telesa je imel novo mašo. Naslednje mesece se je skupaj s prijatelji, ki so z njim prestopili v Katoliško cerkev, uvajal v pravila in način življenja oratorijancev.

Decembra 1847 sta se novoposvečena duhovnika vračala v Anglijo. Na poti sta obiskala Marijino romarsko pot v Loretu v osrednji Italiji. Newman je Marijo prosil, naj blagoslovi njegove načrte za oratorij, ki ga je nameraval ustanoviti v domovini. Božja Mati mu je bila blizu še iz časov, ko je bil učitelj na Orielu. Ta kolegij je dan svoje ustanovitve praznoval vsako leto na svečnico, ki je veljala za Marijin praznik. Mariji je bila posvečena tudi Newmanova župnija v Oxfordu.

Na sveti večer sta prispela v London. Bil je srečen, da je začel svoje novo delo za Boga na sveti dan Jezusovega rojstva in da je na ta veliki praznik prvokrat daroval sveto mašo v Angliji.

»Stopil bom k Božjemu oltarju,« je začel latinske mašne molitve pred oltarnimi stopnicami. »K Bogu mojega veselja in moje radosti,« mu je odgovarjal strežnik.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Tisti, ki si prizadevajo za duhovno življenje in trpijo stisko, naj ne pozabijo, da se Sveti Duh imenuje Tolažnik. Če ga pokličejo, jim bo odgovoril. Čeprav nimajo prijateljev na zemlji, imajo Jezusa. Kar je on čutil do svoje matere, ko je visel na križu, prav to sedaj, ko je v slavi, čuti do najmanjšega in najšibkejšega člana Božjega ljudstva.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

ORATORIJ SV. FILIPA NERIJA PRIDE NA ANGLEŠKO

Včeraj smo Janeza Henrika Newmana spet srečali v Rimu, kjer je ob molitvi in študiju iskal luči za svojo nadaljnjo pot. Svoj novi poklic in novo duhovno domovino je našel v oratoriju sv. Filipa Nerija, v skupnosti, ki jo je želel prenesti tudi v Anglijo. Po posvečenju za duhovnika je svoje načrte izročil loretski Materi Božji in se vrnil v domovino.

Po vrnitvi v Anglijo za božič leta 1847 je Janeza Henrika in njegove prijatelje pot spet vodila v Birmingham, kjer so se naselili. Kakor je sv. Filip Neri svoj prvi oratorij ustanovil sredi Rima, tako so tudi oratoriji po svetu delovali pretežno v mestih. Razlika s prijetnim Oxfordom, kjer je Newman preživel mlada leta, je bila velikanska. Birmingham je bil mesto, katerega utrip je narekovala industrijska revolucija, hitro rastoče mesto s tovarnami, hrupnimi stroji, z žarečimi in kadečimi se plavži. Ob umazanih ulicah so nastale dolge vrste hiš za revne tovarniške delavce.

Newman je za svojo skupino našel primerno bivališče v stavbi, v kateri je bila prej žganjarna. Preuredil jo je v samostan z veliko kapelo in knjižnico, kamor je preselil cele skladovnice svojih knjig.

Ko so oznanili prvo bogoslužje v kapeli, so se bali negodovanja med meščani, kajti katoličani na Angleškem niso bili priljubljeni. Tem bolj so bili presenečeni, koliko ljudi

je prišlo k sveti maši. Nasprotovanja ni bilo. Prihajalo je zlasti veliko otrok. Bili so zanemarjeni in prezebli, toda željni pouka, saj so mnogi morali že s sedmimi leti delati v tovarnah.

Za duhovnike je bilo v Birminghamu veliko dela. Narporno je bilo predvsem spovedovanje v poletnem času v zatohli kapeli in še bolj zatohli spovednici.

Newmana so čakale težke naloge. Na noge je bilo treba postaviti novo skupnost oratorija. Za to ni dovolj preseliti nekaj pohištva, prebeliti stene in obnoviti tapete. Najtežje je bilo ustvariti pristen in ljubeč družinski duh, kajti človeška narava je sebična in muhasta.

Oratorij ni redovna skupnost, v kateri bi člani izrekli večne zaobljube. Oratorijanec je duhovnik, ki v takšni skupnosti živi z drugimi duhovniki. Držati se mora hišnih pravil ter v ljubezni in slogi zaživeti s svojimi sobrati. Če spozna, da to ni njegova poklicanost, lahko odide. Newman je o sv. Filipu Neriju rekel: »Njegova zaobljuba je ljubezen. Ne pozna nobene druge vezi in zaobljube.« Sveti Filip Neri pa je zapisal: »Vedno moramo živeti v Bogu in umirati sebi. Samo Bog je pomemben. Bog je vse. Jaz sem popolnoma nepomemben.«

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Knjiga Razodetja govori o velikem znamenju na nebu: o ženi, ki je ogrnjena s soncem, z lunjo pod nogami in z vencem dvanajstih zvezd na glavi. Govori tudi o otroku, dečku, ki ga je porodila. Žena je Marija, deček je Jezus. Zakaj sveti pisatelj

ne govorijo veliko o Marijini veličini? Moj odgovor je: ko so apostoli in evangelisti pisali, je bila – ali je utegnila biti – Marija še živa. Samo ena knjiga je bila zanesljivo napisana po njeni smrti, Janezovo Razodetje, in ta knjiga jo povsem jasno razglša za svetnico – postavlja jo v nebesa.

*Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!
Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!*

ORATORIJ V LONDONU

Življenje spreobrnjenca Janeza Henrika Newmana po vrnitvi v Anglijo – o tem smo brali včeraj – ni spominjalo na počitek v mirnem pristanu. Klicalo ga je novo delo. V delavskem Birminghamu je bilo potrebno narediti vse, da tam zaživi duhovniška skupnost oratorija sv. Filipa Nerija. Dela jim ne bo zmanjkalo. Zanemarjena mladina, delavstvo in reveži so čakali na njihovo odprto roko in evangeljsko oznanilo o Jezusu Kristusu.

Leta 1848 je Janez Henrik postavil na noge prvi oratorij na angleških tleh in prevzel njegovo vodstvo. Kot oče je skrbel za red in upoštevanje pravil v duhu sv. Filipa Nerija. Člani oratorija so v njem videli duhovnega očeta, a kot odrasli ljudje niso bili vajeni poslušnosti in so imeli še druge napake. Lahko bi nastopil s trdo roko, a to ni bilo v njegovem značaju. Težave je reševal s potrpežljivostjo in molitvijo k sv. Filipu.

Prihajali so novi člani skupnosti, nekateri so tudi odšli. Med tistimi, ki so vstopili in ostali, je bil oče Frederick William Faber. Pred tem je bil v Oxfordu, prestopil je v Katoliško cerkev in postal duhovnik. Imel je izreden dar spreobračanja ljudi. Ustanovil je svojo redovno skupnost. Ko se je Newman vrnil v Anglijo, se je Faberjeva skupina v celoti pridružila oratoriju. Večkrat so se v pogledih razhajali. Kot spreobrnjenci so bili zelo goreči apostolski možje, toda

bolj rimski od Rima in bolj katoliški od papeža. Newmana so imeli za pretirano previdnega in togega.

Število članov oratorija v Birminghamu je naraslo in leta 1849 se je skupina z očetom Fabrom odselila v London in tam ustanovila drugo postojanko. Naredili so veliko dobrega. Oba oratorija sta zaživela samostojno življenje. Oče Faber je postal znan po svojih knjigah o duhovnosti. V slovenščini je med drugo svetovno vojno izšla njegova knjiga *Duhovna rast krščanskega človeka* na več kot 600 straneh.

Skupnost v Birminghamu se je dokončno preselila na mesto, kjer deluje še danes. Zgradili so cerkev in hišo za bivanje. Oratorij je postal središče dušnopastirskega dela. Newman in drugi duhovniki so maševali, pridigali, spovedovali, obiskovali bolnike, skrbeli za brezdomce, zapornike in za otroke v ubožnici. Po napornih urah takšnega dela se je Newman umaknil v sobo, skrbel za hišne zadeve, potem pa se posvetil pisanju govorov, člankov in knjig. Niz njegovih predavanj v Londonu je bil tako uspešen, da je iz Rima prejel naslov doktorja teologije. Njegovi spisi so polni bogatih in dognanih misli, izraženih z vso natančnostjo in čutom za lepoto.

Kadar ni pisal pridig in razprav, je pisal pisma, cele šope pisem. Ohranjenih in objavljenih je okoli dvajset tisoč. Z njimi je bil duhovni voditelj neštetim znancem in prijateljem. Našel je prave besede, da je človeka potolažil, pomiril, ohrabil ali tudi opomnil in poučil. Pisali so mu mnogi, ki so razmišljali o tem, da bi postali katoličani. Drugi so potrebovali jasno besedo in nasvet. Nekateri pa so mučili dvomi in notranji nemir. Tem je svetoval, da potrpežljivo počakajo, da pridejo do jasnosti. Na listu papirja so se druga za drugo nizale prijazne, tople in stvarne besede.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Marija je rodila, dojila in materinsko negovala večnega Boga kot otroka. Kakšno spoštovanje in strmenje nas morata napolnjevati ob spoznanju, da je bilo ustvarjeno bitje, Marija, ki je ena izmed nas, deležno takšne tesne bližine Boga samega!

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

PROČ Z ORATORIJANCI!

Začetki oratorija sv. Filipa Nerija v Angliji so bili obetavni, a povezani s težavami. Goreči in delavni duhovniki iz te skupnosti so bili za Birmingham pravi blagoslov. Skupnost je narasla in pojavila se je potreba po novi postojanki. Nastala je v Londonu. Janez Henrik Newman je njeno vodstvo zaupal samosvojemu spreobrnjencu Frideriku Fabru, o katerem smo poslušali včeraj.

Leta 1850, kmalu po tem, ko sta zaživela oba oratorija v Angliji, je bil škof Nicholas Wiseman imenovan za kardinala. Vrnil se je iz Rima in prevzel mesto westminstrskega nadškofa. Vse od reformacije naprej Anglija ni imela svojih katoliških škofov, ampak je bila neposredno podrejena Rimu. Sredi 19. stoletja pa je nastopil čas, ko so katoličani končno spet dobili svoje pastirje.

Kardinal Wiseman je imel rad slovesna dejanja, izredne dogodke in visokoleteče besede, ni pa dovolj poznal razpoloženja med protestanti v Angliji. Iz Rima je poslal pastirsko pismo, ki so ga brali s prižnic. V njem je slovesno napovedal veliki dogodek obnovitve katoliške hierarhije. Slog pisma je bil nabuhel in brez občutka za stanje duha v deželi.

Nekatoličani so to trobentanje fanfar sprejeli z velikim negotovanjem. V javnosti so se širile čudaške napovedi, med drugim ta, da bo morala kraljica Viktorija zapustiti prestol, da bodo spet uvedli inkvizicijo in da bo sam papež dobil vso

oblast nad to protestantsko deželo. Izmišljali so si novice, da po reki Temzi proti Londonu že plujejo čolni, polni jezuitov. Otroke so strašili, da bo ponje prišel papež. Povsod je bilo čutiti protikatoliško razpoloženje. Po ulicah so zažigali cunja-ste lutke kardinala in papeža. Nasilje je bilo usmerjeno proti katoliškim cerkvam in hišam, ki so jih obmetavali z blatom in jim razbijali okna.

Ko je v domovino prispel novoimenovani kardinal in bil priča splošnemu razburjenju, je skušal popraviti škodo. V pi-smu se je obrnil na vse ljudstvo. Zagotovil jim je, da obnovev hierarhije nima nič opraviti s politično nadoblastjo rimske Cerkve v Angliji. Te pomirjujoče razlage pa je večina zavrnila kot še en primer papeških laži in zvitosti.

Newman in oratorijanci so bili deležni precejšnje mere teh napadov. V humorističnih listih so se pojavile karikature Newmana in kardinala. V Birminghamu je bilo nekaj nemirov in kričanja razgrajacev v bližini oratorija. Širili so novico, da je Newman v resnici poročen, a da je dal ženo zapreti v samostan. Druga zlonamerna novica se je glasila, da so v oratoriju podzemni zapori, kamor Newman zapira neposlušne menihe. V Londonu so se pojavili plakati z napisi: »Nobenega papežništva nočemo! Proč z oratorijanci! Proč z vero!«

Newman je storil vse, da je z jasno besedo dokazal, kako nesmiselni so takšni strahovi, in tako razblinil zlonamerne govorce.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Blažena Devica je Božja mati ali Božja porodnica. V tem je izvir njene veličine. Katero dostojanstvo naj bi torej bilo preveliko,

da ji ga pripisujemo? Mar naj nas čudi, da je brezmadežna v svojem spočetju? In da je doživela čast vnebovzetja? In da je kot kraljica okrašena s krono iz dvanajstih zvezd, da ji služita sonce in luna, vladarja dneva in noči? Imenujemo jo Mati življenja, Mati milosti, Mati zveličanja. A kaj so ti naslovi, če jih primerjamo z najvišjim naslovom, da je Božja mati?

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

SVET SE STARA, CERKEV PA JE VEČNO MLADA

Anglija je bila v 19. stoletju – podobno, kakor je danes – nenaklonjena katoličanom. Zato je bila dovolj ena sama nespretna izjava katoliškega kardinala, da se je razpoloženje še bolj obrnilo proti njim. Prav to se je zgodilo ob obnovitvi katoliške hierarhije v Angliji leta 1850. Trezna in jasna beseda Janeza Henrika Newmana pa je vendarle pomirila strasti.

Leta 1852 je bil povabljen za pridigarja ob prvem zasedanju novoimenovanih angleških škofov. Na tej sinodi naj bi proslavili obnovitev hierarhije v Angliji in s tem uradno vrnitev katoliške vere po tristo letih. Nekoč je ta vera v teh krajih bujno cvetela. Z reformacijo pa je zanjo nastopila dolga, mrzla zima. Zdelo se je, da si ne bo nikoli več opomogla. Skoraj izginila je z obličja zemlje. A po Božji milosti je nastopila »nova pomlad« upanja in obnove. *Druga pomlad* je tudi naslov Newmanove pridige, ki je ena njegovih najlepših. To je jasna, tekoča in globoka pesniška hvalnica, izraz treznega zmagoslavja.

Na prižnico je stopil eden najboljših pridigarjev Anglije. Ta mož je bil spreobrnjenec, eden od mnogih, ki jih bo pomlad katoliške vere v naslednjih letih osvojila in pritegnila v naročje Katoliške cerkve.

Prisluhnimo odlomku* iz Newmanove pridige:

»Pred tristo leti je Katoliška cerkev, ta velika stvaritev Božje moči, stala na častitljivem mestu v tej deželi. Ponosno je lahko gledala na skoraj tisočletno zgodovino. Prestolovala je s kakšnih dvajsetih škofovskih sedežev po vsej deželi. Zasidrana je bila v dušah vernega ljudstva in mu dajala moč. Cela množica svetnikov in mučencev je krasila njeno krono. Pomislimo na njene redove, meniške ustanove in univerze. Navzoča je bila v vsaki vasi in vsakem mestu. Zdelo se je, da bo stala, dokler bo stala Anglija, in da bo morda celo preživela njeno veličino.

Toda nebesa so odločila, da je bilo veličastvo te navzočnosti izbrisano z zemlje. Duhovniki so bili izgnani ali pomorjeni. Zgodila so se nešteta svetoskrunstva. Njena svetišča so bila onečaščena ali porušena. Njeno imetje so si prigrabili pohlepni plemiči ali pa so ga zapravili služabniki nove vere. Navzočnost katolištva so sčasoma preprosto odstranili, njegovo milost zavrgli.

Če je bilo uničenje te vzvišene moči nerazložljiv dogodek, pa se je pripravljaj še večji čudež – njeno vnovično vstajenje. Ta čudež spada v red milosti. Da, milost premore to, česar narava ne zmore. Svet se stara, Cerkev pa je večno mlada.

V *Visoki pesmi* slišimo povabilo: »Vstani, moja draga, / lepotica moja, odpravi se, / ker glej, zima je minila, / deževje ponehalo, prešlo. / Cvetice so se prikazale v deželi« (Vp 2,10–12).

* Odlomek je prevedel dr. Bogdan Dolenc, v celoti je dostopen v »*Anglija, to je čas tvojega obiskovanja*«, v: *Communio*. Mednarodna katoliška revija 12(2/2002), 163–170.

Mi pa te besede naslavljamo na Božjo mater: To je čas tvojega obiskanja, Marija. Nekoč si hitela obiskat sorodnico Elizabeto. Vstani tudi danes in odpravi se krepkih korakov v ono deželo na severu, ki je bila nekoč tvoja last. Sprejmi v posest deželo, ki te ne pozna. Vstani, Božja Mati, in s svojim presunljivim glasom nagovori tiste, ki pričakujejo otroka in trpijo porodne bolečine, dokler otrok milosti ne poskoči v njih!

Tvoj obraz naj sije nad nami, ljuba Gospa, kakor sonce v svoji moči, o jutranja zvezda, znanilka miru, vse dokler ne bo naše leto en sam brezkončni mesec maj. Iz tvojih blagih oči, iz tvojega čistega nasmeha in iz tvojega vzvišenega obraza naj dežuje deset tisoč milosti, ne zato, da bi zmedle in premagale tvoje sovražnike, ampak da bi jih prepričale in pridobile. O Marija, moje upanje, o brezmadežna Mati, izpolni za nas obljubo, ki jo prinaša ta pomlad. Na razvalinah starega svetišča se dviga novo svetišče. Angleška cerkev je umrla in angleška cerkev spet živi.«

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

DELO ZA KATOLIŠKO UNIVERZO NA IRSKEM

Ob vsem zapostavljanju, ki so ga doživljali angleški katoliki s strani javnosti v 19. stoletju, so doživeli tudi milostne trenutke. Takšno je bilo tudi slavje ob obnovitvi katoliške hierarhije v deželi, ki jo je kralj Henrik VIII. tristo let pred tem odtrgal od vesoljne Cerkve. Janez Henrik Newman je ob tem dogodku vzneseno pridigal, da z novimi škofi v deželo prihaja druga pomlad. Včeraj smo prisluhnili odlomku in ob njem zaslutili, s kakšno pesniško močjo in globino je govoril ta mož. Svojo pridigo je sklenil z besedami: »Svet se stara, Cerkev pa je večno mlada.«

Pretežno katoliška Irska je bila v 19. stoletju sestavni del Združenega kraljestva Velike Britanije in Irske. Leta 1851 je irski nadškof Janeza Henrika Newmana povabil, da postane rektor katoliške univerze v Dublinu. A te univerze še ni bilo. Treba jo je bilo šele ustanoviti in začeti iz nič. Dobil je nalogo, da napravi načrt, pridobi učitelje, sestavi urnike, organizira denarna sredstva in najde primerne prostore. Naloga je bila Newmanu pisana na kožo. Vse od tistih let, ko ga je oče s kočijo prvič odpeljal v slavni Oxford, je bilo iskanje in osvajanje znanja njegova velika ljubezen. Z največjim veseljem je vse svoje znanje o Bogu in človeku posredoval mladim ljudem.

Napravil je načrt za univerzo, ki naj bi se zgledovala po Oxfordu, obenem pa bi bila moderna, odprta za vse vrste znanosti. Prinašala naj bi najboljše iz preteklosti in sedanjosti. Postala naj bi središče učenosti za Irce in Angleže.

Newman, ki je bil že v svojih petdesetih, je moral v naslednjih sedmih letih šestinpetdesetkrat potovati iz Birminghama v Dublin, in to poleti in pozimi, v mirnem in vihnem vremenu. Podolgem in počez je prepotoval Irsko, se srečeval s škofi in iskal podporo za univerzo. Večina ni bila pripravljena ničesar prispevati, a so prijazno in z občudovanjem sprejeli učenega Angleža. Med temi potovanji se mu je zgodilo marsikaj smešnega. V nekem mestu ga je šofer pomotoma odložil pred hišo protestantskega namesto katoliškega škofa. Dolgo je zvonil, potem pa je od služkinje izvedel, da tam stanuje protestantski škof in da ga ni doma. Še sreča, kajti mož Newmanu ni bil ravno prijateljsko naklonjen.

Univerza v Dublinu se je začela skromno, pod Newmanovim očetovskim vodstvom. Pridobil je profesorje, večinoma neduhovnike, uredil zgradbo, prišli so študenti. V vseh pogledih je poskrbel zanje, ne le za študij, ampak tudi za primerno razvedrilo v obliki ježe in debatnega kluba. Uredil je tudi sobo za biljard.

Irski nadškof je bil presenečen. Po njegovem naj bi bila katoliška univerza kraj resnobe, strogosti, bolj podobna semenišču. Biljarda ni odobral. Nad Newmanom je bil razočaran in ga ni več podpiral.

Zamisel katoliške univerze je bila seveda sijajna. Toda ne le škofje, tudi država je ni podpirala in ni priznavala pridobljenih diplom. Po sedmih letih razočaranj je Newman kot rektor odstopil.

Vse naporno delo za univerzo je rodilo dragocen sad v obliki knjige z naslovom *Zamisel univerze*. V njej opisuje namen in cilj univerze ter pokaže, kako znanosti niso v nasprotju s krščansko vero. Zatrjuje, da mora univerza vključevati tudi teologijo, sicer se ne more imenovati »vseučilišče«. Knjiga je sijajno delo o poslanstvu univerze, o vzgoji in izobrazbi nasploh, ki ohranja trajno vrednost.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Moj Bog, ko si prišel na zemljo, si pripravil sebi dostojno bivališče v prečistem naročju blažene Device. Bila je milosti polna, nikdar ni grešila in je dan za dnem napredovala v milosti in zasluženju. Tvoji hiši, moj Bog, se spodobi svetost in vendar prihajaš v moje nebogljeno srce!

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!
Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

VZGOJNO DELO V BIRMINGHAMU

Newman se je z veliko ljubeznijo posvečal vzgoji in izobraževanju mladih ljudi. Zato je pri svojih petdesetih sprejel nalogo, ki so mu jo zaupali škofje na Irskem – ustanovitev katoliške univerze v Dublinu. O tem smo nekaj slišali včeraj. Kljub začetnemu uspehu je ta univerza ostala nedokončano delo. Newman na Irskem ni dobil potrebne podpore škofov.

Po tem skromnem uspehu se je Janez Henrik vrnil v Birmingham. Vesel je bil, da se je rešil tega dodatnega bremena. Kmalu se je lotil še enega, sicer veliko skromnejšega vzgojnega načrta, s katerim je imel več sreče. Poleg oratorija je leta 1859 ustanovil šolo z internatom za približno sedemdeset fantov. Katoliški fantje naj bi se tam pripravili za poklic sredi sveta in hkrati postali dobri, razgledani katoliški verniki. Šola je bila otrokom zelo prijazna. Zaskrbljene mame so lahko tja poslale svoje sinove brez bojazni, da bodo deležni klofut, udarcev s palico ter slabe hrane. Newmanovo ime in kakovostna izobrazba sta prepričala mnoge starše, od katerih je bilo veliko spreobrnjenecv v katolištvo.

Newman je pri izpitih sam spraševal fante. Čeprav je bil ljubezniv, ni trpel nemarnosti in lenobe. Kdor je obiskoval oratorijsko šolo, je moral obvladati latinsko, grško in matematiko, sicer se je moral posloviti. Newman je zanje prirejal klasične igre in jim z veseljem pomagal pri učenju vlog. Pri

tem je podoživljal svoja šolska leta. Ustanovil je šolski orkester, v katerem je igral drugo violino, in skupaj s svojimi učenci veselo »žagal« po strunah.

Kadar je maševal in jim pridigal, je vedno naslonil dlani na Sveto pismo, prebral stavek in napravil premor, kakor da najprej sam posluša Božjo besedo. Morda je ta spoštljiv odnos učencem povedal več kot njegove sijajne pridige. Ko se jim je zahvaljeval za darilo ob 83. rojstnem dnevu, je končal z blagoslovom: »In sedaj vam podeljujem blagoslov, blagoslov starega moža, ki bo kmalu odšel s tega sveta. Vaše življenje je v polnem razcvetu. Naj bo z vami Bog, kakor je bil tudi z menoj. On spremlja vse, ki ga iščejo.«

Velika razlika v letih ni zmanjševala izjemnega spoštovanja in ljubezni, ki so jo mladi čutili do Newmana in on do njih. Pozneje se je ta oratorijska šola preselila drugam, v zgradbe pa so nastanili gimnazijo, ki še danes uspešno deluje in nosi ime sv. Filipa Nerija.

Na obeh šolah v Birminghamu in tudi na univerzah na Irskem je še danes čutiti sledi Newmanovega dela. Odkar je on razmišljal, pisal in deloval na tem območju, je vzgoja v Angliji drugačna, kot je bila prej. Svetnik je pustil svoj blagodejni pečat.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Zakaj verujemo v Marijino vnebovzetje? Zato, ker jo je njen Božji Sin preveč ljubil, da bi dopustil, da njeno telo ostane v grobu. Imenujemo jo Roža, Roža skrivnostna, kar pomeni »skrita«. Skrita je zato, ker je bila vzeta v nebesa kmalu po

smrti, ker je njeno sveto telo v nebesih, ne na zemlji. Umrla je, kakor je umrl tudi njen Božji Sin, ker je bil človek. Njeno telo je bilo nekaj časa ločeno od duše in izročeno zemlji, a ni ostalo tam, ampak je bilo kmalu spet združeno z njeno dušo in dvignjeno k novemu in večnemu življenju v nebeški slavi.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

GOTOVOST IN ZVESTOBA KLJUB KRIŽU

Včeraj smo Janeza Henrika srečali v učilnici šole ob oratoriju in pri vajah z deškimi šolskim orkestrom. Vzgojnemu delu se je posvečal predvsem v Birminghamu, kjer je skrbel za šolo z internatom. Ta je dajala temeljito klasično izobrazbo, Newman pa je poskrbel še za dramsko in glasbeno udejstvovanje. Njegovo vzgojno delo in predavanja o poslanstvu univerze so pustila blagodejni pečat na razumevanje vzgoje v Angliji.

Njegova bolečina je bila ta, da je zmožni v svojem katoliškem obdobju narediti tako malo. Bil je veliko dela in imel je moč za delo, a se je ob vsem prizadevanju veliko njegovih načrtov izjalovilo. Časi so bili hudi. Vero so napadali z vseh strani. Katoliška cerkev v Angliji je doživljala čas rasti, pa tudi čas velikih težav.

Kot glavno nalogo si je zastavil oblikovanje ter vzgojo katoliških vernikov in duhovnikov. Le z boljšo izobrazbo, pogumom in trdno vero bodo kos težavam.

Prvo razočaranje je bil neuspeh v zvezi s katoliško univerzo na Irskem. Zavedal se je, kako zelo je javnost nenaklonjena veri. Cerkev se mora srečati in spoprijeti s svetom, tudi z orožjem sveta. Industrijska revolucija in napredek znanosti in tehnike zahtevajo izobražene verne laike. Brez njih Cerkve ni. Neko njegovo razpravo o laikih so poslali v Rim, češ da je krivoverska. Ni dobil priložnosti, da stvar pojasni

in zagovarja, zato je dobil v Rimu črno piko. Toda njegova poslušnost papežu ni bila nikoli vprašljiva in se ji za nič na svetu ne bi odrekel. Cenil je pokorščino bolj kot mnogi drugi, hotel pa je, da je ta življenjska in pametna.

V šestdesetih letih 19. stoletja se je veliko razpravljalo o papeževi vlogi v Cerkvi in o njegovi oblasti. Italija je bila na poti zedinjenja, ki je prineslo tudi konec papeževe svetne oblasti. Newman je menil, da bi papež povsem lahko shajal brez lastne države. Prepričan je bil, da je nezmotljivost za Cerkev nepogrešljiva. Brez težav je sprejel razglasitev, da je papež nezmotljiv, ko predlaga v verovanje razodete verske resnice.

Nikoli ni obžaloval tega, da je postal katoličan. Bil je prepričan vase, veder in zvest. A njegovo katoliško obdobje ni bilo lahko, ker je bil preroški duh in je prehiteval svoj čas. Marsikaj, kar je zagovarjal, je danes samoumevno, na primer spoštljiv odnos do nekatoliških kristjanov ali dejavna udeležba vernih laikov v življenju in delovanju Cerkve.

Ko je maševal, je svoj križ pridruževal Kristusovemu trpljenju in v tem našel moči za naslednji dan. Njegov recept za svetost je bil preprost: v popolnosti storiti vse, kar je treba storiti določen dan. Nič več in nič manj.

Če si pogledal njegov obraz, se je zdel žalosten in mršav. Skrbi so zarezale vanj globoke brazde. A ta obraz se je hitro spet razvedril in je izžareval globok mir. Čez dan se je vračal v cerkvene klopi in v tihoti ostajal pred Najsvetejšim zakramentom.

Newman je molil z naslednjimi besedami, ki jih je kasneje tudi zapisal:

»Vse življenje sem te prosil, Gospod, da bi na tem svetu ne bil v središču pozornosti, da bi bil odrinjen, in uslišal si me. Naj te še enkrat prosim za to. Gospod, blagoslavljaljaj to, kar pišem. Naj obrodi sad. Naj napravim s tem veliko dobrega. Toda ne daj, da bi zaradi tega prejemal v tem življenju kakršno koli slavo. Tvoja milost naj me uči, kako naj sprejemam zaničevanje in kako naj se prav nič ne menim za to zaničevanje. Gospod, pomagaj mi. Sveti Filip Neri, pomagaj mi. Uči me, kako naj v letih, ki mi še ostanejo, čim bolj živim za tvojo slavo.«

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

NAPAD IN OBRAMBA

Včeraj smo slišali, da so številni Newmanovi načrti imeli skromen uspeh. Newman pa je kljub vsemu na stara leta ohranil notranji mir, gotovost in vedrino. Bil je preroški duh, zato ga v njegovem času mnogi niso razumeli. Ni si želel slave, ampak samo to, da njegovo delo pomaga drugim.

V vseh dolgih letih življenja je Janez Henrik enkrat samkrat stopil v odprto bitko v javnosti. To je bila neobičajna bitka, vanjo je stopil ranjen od napada, a izbojeval je najsijajnejšo zmago.

Leta 1863 se je v neki reviji pojavila osupljiva trditev: »Resnicoljubnost ni bila nikoli krepost rimske duhovščine. Pater Newman nas je poučil, da ta tudi ni potrebna.« Pisec te hude obtožbe je bil pisatelj Charles Kingsley. Ker pa ni napadel le Newmana osebno, ampak vse katoliške duhovnike, je moral Newman zadevo razčistiti. Ni mogel pustiti ljudi v dvomih glede tega, ali je resnica pomembna za katoliške duhovnike in ali je dejansko rekel, da je laž dovoljena in dobra. S Kingsleyem si je začel dopisovati in je zahteval opravičilo, on pa je odgovarjal s posmehom.

Kaj naj torej stori, da dokaže javnosti, da ne podpira laži? Morda se je med ljudmi zares utrdila misel, da je zvit človek in da je bil njegov prestop v Katoliško cerkev neiskren. Rekel si je: »Moram jim dati pravi ključ za vse

svoje življenje. Moram pokazati, kaj sem, da iz tega spoznajo, kaj nisem.«

Vedel je, da se bo moral duhovno razgaliti pred svetom. Odločil se je, da oriše zgodovino svojega duha. Podal bo obračun za korak, ki se je zdel mnogim tako presenetljiv: zapustil je Cerkev svojih staršev in svoje mladosti ter se priključil Cerkvi, od katere se je nekoč odvrčal z odporom.

Tako je Newman začel pisati zgodovino svojih verskih prepričanj, da pokaže, kako so se skozi leta razvijala. Opisoval je zgodovino oxfordskega gibanja in svoj delež pri njem. Delo je izhajalo v podlistkih v dnevnem časopisu. Skoraj brez premora je pisal dva meseca, tudi po šestnajst ur na dan. Navajal je samo točna in preverjena dejstva.

Obnavljanje oddaljenih dogodkov v spominu je pomenilo velik napor, breme in bolečino. Včasih so ga videli, kako se sklanja nad svoje pisanje in mu na papir kapljajo solze. Tako se je v bolečinah porajala mojstrovina, napisana tako vestno in tako iskreno, da je pretresla vso Anglijo. Knjigi je dal naslov *Izpoved mojega življenja*. Vsaka izdaja časopisa, v kateri je izšel Newmanov podlistek, je bila razgrabljena. Njegovo ime je bilo naposled oprano krivde. Tožnik je moral utihniti.

Po dolgih letih so ga obiskali otroci njegovih dveh sester, ki so tačas odrasli. Žalostilo ga je, da se je moral postarati, preden je sestra Jemima pozabila na zamero, ki jo je gojila vse od njegovega prestopa v Katoliško cerkev. Njegova brata Frank in Charles pa sta bila vse življenje nekoliko čudaška in nista iskala stika s svojim starejšim bratom Janezom Henrikom.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Molitev doseže vse tisto, kar po naravni poti ni mogoče. Blaženo Devico kličemo kot Devico Mogočno, ker ima silen dar molitve, in sicer v večji meri kot kdor koli, angeli ali svetniki. Nihče nima takšnega dostopa do Vsemogočnega kakor njegova Mati. Nihče nima njenih zaslug. Njen Sin ji ne odreče ničesar, kar ga prosi, in v tem je njena moč. Ko varuje in brani Cerkev, nam nič ne more škodovati, ne visokost ne globokost, ne ljudje ne hudobni duhovi, ne vladarji ne moč človeka. Kajti človeško življenje je kratko, Marija pa kraljuje zgoraj in je Kraljica na veke.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

OBLAK SE JE UMAKNIL

Slišali smo, da se je moral Janez Henrik Newman v svojih poznih letih še enkrat podati na idejno bojno polje. Ugleden razumnik je njega in vso katoliško duhovščino javno obtožil neiskrenosti in spogledovanja z lažjo. Newmanov odgovor in zagovor je prišel v obliki življenjske izpovedi, knjige, ki se je porajala v bolečinah, a je z njo enkrat za vselej opral svojo čast in si pridobil spoštovanje vse Anglije.

Leta 1878 je v Rimu umrl blaženi papež Pij IX. Ponaša se z najdaljšim papeževanjem v zgodovini Cerkve – vodil jo je skoraj 32 let. Nasledil ga je Leon XIII., krepak in velik mož, ki so mu bile Newmanove misli blizu in ga je že dolgo občudoval. Ugledni možje iz Anglije so mu predlagali, da Newmana imenuje za kardinala. Ko so Newmana povprašali o tem, je povedal, da bi to čast sprejel predvsem zato, da bi javnost enkrat za vselej izvedela, da Rim potrjuje njegovo delo. Ko je leta 1879 prišlo pismo z imenovanjem iz Rima, ga je Newman vesel in hvaležen sprejel. S tem sta bili potrjeni njegova poslušnost in zvestoba Cerkvi. »Oblak se je za vedno umaknil od mene,« je vzkliknil.

Še zadnjič je starček, ki si bo kmalu naložil osem križev, odpotoval v Rim in se tam srečal s papežem Leonom XIII. Ta ga je prijel za roko in jo ves čas pogovora držal. Spraševal ga je, kako uspeva oratorij. Povedal je, kako zelo ga občuduje

in kako vesel je, da ga lahko imenuje za kardinala. Navzočim oratorijancem je papež dejal: »Ne bojte se, ne bom vam ga vzel. Pustil bom, da bo še naprej vaš oče, predstojnik in vodnik, in bo prinašal blagoslov Angliji.« Ob odhodu je papež Newmana vnovič prijel za roko in ga pospremil do izhoda. Vsi navzoči so čutili, kako zelo zaslužena je bila čast, ki mu je bila s tem izkazana.

Kot kardinal je moral dati izdelati svoj grb in izbrati geslo na njem. Z njim je želel povzeti vse, kar je v življenju veroval, pisal in uresničeval. Vera mu ni pomenila le skupka verskih resnic, ampak ljubezen do osebe Jezusa Kristusa. Bog govori človeku in človek Bogu. Po skrbnem premisleku je za kardinalsko geslo izbral besede: *Srce govori srcu*. Hotel je reči: tako Bog nagovarja človeka. Tako je skušal tudi Newman nagovoriti vsakega človeka – z ljubeznijo, kot prijatelj.

Ob vrnitvi v Anglijo so mu pripravili najpriprčnejši sprejem. Vsa dežela je pokazala zanimanje za njegovo odlikovanje. Veselje je preplavljalo katoličane, posebej tiste v Birminghamu, zlasti njegove sobrate in župljane.

Ko je vstopil v cerkev, so vsi pokleknili. Oglasile so se orgle. Sredi svojih sobratov oratorijancev je bil srečen. Čutil je, da je velika množica ljudi zares vesela njegove vrnitve. Ni imel slovesnega nagovora, ampak je skoraj pritajeno rekel: »Kako srečen sem, da sem spet doma!«

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

V tebi, Marija, je uresničeno, kar je Najvišji sklenil od začetka. Tebe, mojstrovino svojih rok, je okrasil z najsijajnejšo lepoto,

kar jih je podelil stvarjem, in te postavil pred nas. Ljubezniva Mati, z vsem svojim bitjem nam govoriš o večnem Bogu kakor jutranja zarja, ki je tvoj simbol. Tvoja podoba odseva čistost in mir in nas dviga k nebesom. Poslanka prave luči si in upanje romarjev na zemlji. Vodi nas tudi posej, kakor si nas vodila doslej! Iz te temne noči, skozi zmedo nas vodi k Jezusu, vodi nas domov!

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

V TEM ČLOVEKU JE SVETNIK

Včeraj smo Janeza Henrika Newmana, skoraj osemdesetletnega starčka, vnovič pospremili na dolgo in naporno pot v Rim. Papež Leon XIII. mu je leta 1879 izročil kardinalski klobuk. S tem se je »umaknil oblak« dvomov in sumničenj o Newmanovi pravovernosti ter zvestobi Cerkvi. Posijalo je sonce. Na kardinalski grb je dal zapisati: »Srce govori srcu.« V teh besedah je povzel vse, kar je v življenju veroval, pisal in uresničeval.

Novoimenovani kardinal katoliške Cerkve se je iz Rima vrnil v sijaju slave. Za krhkega moža pri skoraj osemdesetih letih, ki je ves čas živel skromno in skrito, so bili ti dogodki naporni. Moral se je udeleževati različnih prireditev, sprejemati poklone in čestitke ter nastopati v javnosti. Obiskal je oratorij v Londonu. Nekaj ur je moral sedeti v slikarskem ateljeju, kjer je nastajal njegov portret v kardinalski opravi. Srečen je bil, da so ga povabili tudi v Oxford in mu v kolegiju Svete Trojice priredili prisrčno slovesnost. Ob tem se je kritično oglasil samo eden od krajevnih časopisov. Spotikal se je nad dejstvom, da Oxford gosti rimskega kardinala, ki bi po mnenju časopisa najraje vse člane univerze sežgal na grmadi, če bi to lahko storil.

V oratoriju v Birminghamu je živel naprej svoje običajno življenje. Niso ga klicali »vaša eminenca«, ampak preprosto še naprej »oče«. Še vedno se je udeleževal uric razvedrila in bil pri mizi skupaj s sobrati.

V gornjem nadstropju so mu uredili majhno zasebno kapelo. Ob oltarju je razvrstil fotografije in slike svojih prijateljev. Ljubeče se jih je spominjal pri vsakodnevni sveti maši. Imel je majhno knjižico, v kateri so bila zabeležena imena vseh, ki so mu kdaj bili dragi: prijatelji iz Oxforda, tri njegove sestre in oba brata. Brat Charles je umrl kot čudak in prepričan ateist. Na seznamu so bila tudi imena nekaterih ljudi, ki so mu nasprotovali ali mu povzročili trpljenje. Molil je tudi zanje.

Newmanova postava se je v starosti nekoliko upognila. Hodil je s palico. Vid mu je pešal. Pokorščino so odrekle tudi mišice na roki; po neštetih knjigah in desetisočih pismih je moral odložiti pero. Namesto brevirja je molil rožni venec z debelimi jagodami, saj njegovi otrdeli prsti drobnih jagod niso več obvladovali.

Ob neki priložnosti se je srečal z upokojenim birminghamskim škofom. Ob slovesu je stari kardinal zdrknil na kolena, sklonil glavo in rekel: »Blagoslovite me, prosim.« Po blagoslovu je škofu rekel: »Jaz sem vse življenje prebil večinoma v svoji sobi, medtem ko ste se vi sredi sveta bojevali za Cerkev.« Škof je o tem srečanju zapisal: »V Newmanovi navzočnosti sem se počutil neskončno majhnega in nepomembnega. V tem človeku je svetnik.«

Pri 89 letih je bil Newman kot pozen jesenski list na drevesu, a še vedno jasnega uma in duha. Krotko in ponižno je prenašal svojo krhkost in slabotnost.

Poslednjič je maševal na božič. Potem si ni upal več. Prsti so otrdeli in ni več mogel varno držati keliha. Vsak dan pa je pobožno spremljal vse mašne dele in molitve. V avgustu leta 1890 je moral v posteljo.

Smrt je za vsakega človeka samotna dogodek. A tudi v njegovi poslednji uri je veljalo, kar je zapisal v mladih letih:

»Če si z Bogom, nisi sam, pa si lahko še tako sam.« Bog je bil z njim. Vidni svet, ki se mu je vedno zdel manj resničen od nevidnega, se je umaknil nevidnemu. Mirno in tiho je odšel s tega sveta 11. avgusta leta 1890.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Spomni se, Gospod, milostno tudi mene, ko se mi bo bližala zadnja ura! Moja ljuba mati Marija naj mi stoji ob strani, moj angel naj mi šepeta besede miru in moj krstni zavetnik naj me ljubeče tolaži in osrečuje.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

BOG ME NI USTVARIL V PRAZNO

Kardinal Janez Henrik Newman je svoja zadnja leta preživel med svojimi sobrati oratorijanci v Birminghamu. Pri sveti maši in v molitvi se je ljubeče spominjal vseh prijateljev in nasprotnikov. Vsi, ki so bili deležni njegove blage navzočnosti, so čutili resničnost besed, ki jih je o njem izrekel škof: »V tem človeku je svetnik.« Avgusta leta 1890 je s tega sveta, s sveta senc in podob, prestopil v resničnost nevidnega sveta.

Janez Henrik Newman je umrl, a to še zdaleč ni pomenilo konca njegove zgodbe. Nešteti ljudje so ga ljubili, občudovali in v njem prepoznavali enega najboljših in najmodrejših ljudi. Njegov glas ni utihnil, ampak je postajal vedno bolj slišan.

Njegove knjige so še vedno na policah knjigarn in v rokah hvaležnih bralcev po vsem svetu. Prepričani so, da jim more Newman pomagati bolje razumeti ta in prihodnji svet. Nešteti teologi preučujejo njegove spise. Še bolj kot njegove knjige pa je poučna in pretresljiva zgodba njegovega življenja.

Kmalu po njegovi smrti se je o njem širil glas, da ni bil le velik pisec, mislec in pridigar, ampak tudi svetnik. Sam tega o sebi ni nikoli trdil, pač pa je večkrat premišljeval svoje dolgo življenje in se zahvaljeval za milosti, ki mu jih je Bog izkazal. V dogodkih je prepoznaval »dobrotno, blago luč«, ki ga je spremljala skozi vse viharje. To je bilo življenje močne vere, upanja in velike ljubezni, življenje, ki izžareva lepoto svetosti.

Newmanovo svetost je prepoznala in priznala tudi Cerkev. V postopku za razglasitev za blaženega so pregledali vse njegove spise, knjige, pisma in dnevniške zapise. To delo je zahtevalo največ časa, saj je pisal od otroških let pa vse do visoke starosti.

Po vsem svetu so se v molitvah priporočali častitljivemu Božjemu služabniku kot priprošnjiku. Bog jih je usliševal in prvi čudež na njegovo priprošnjo je odprl pot razglasitvi za blaženega. To je bilo čudežno ozdravljenje Američana Jacka Sullivana. Leta 2001 so se mu pojavile neznosne bolečine v hrbtenici. Zdravnik mu je napovedal, da bo verjetno hrom in priklenjen na voziček. Moral bo prekiniti pripravo na posvečenje za stalnega diakona. V molitvi se je obrnil na Božjega služabnika Janeza Henrika Newmana: »Prosim, kardinal Newman, pomagaj mi, da spet shodim in postanem diakon.« Bil je čudežno uslišan in naslednje leto posvečen.

Janeza Henrika Newmana je za blaženega razglasil papež Benedikt XVI. 19. septembra leta 2010 med svojim pastoralnim obiskom v Veliki Britaniji. Pri obredu je službo diakona opravljal ozdravljeni Jack Sullivan. Papež je povedal, da se blaženi uvršča v dolgo vrsto svetnikov in učiteljev, ki prihajajo z britanskih otokov. Poudaril je njegovo plemenito učenost, globoko človeško modrost in prisrčno ljubezen do Gospoda. Navajal je njegove besede: »Bog mi je izročil poslanstvo. Ni me ustvaril v prazno.«

Za razglasitev za svetnika je bil potreben še en čudež na Newmanovo priprošnjo. In se je zgodil – in to v Chicagu, maja leta 2013. Mamici Melissi Villalobos, ki je pričakovala petega otroka, so se med nosečnostjo pojavili nevarni zapleti, ki so ogrožali njeno in otrokovo življenje. V skrajni stiski se je obrnila na blaženega Janeza Henrika in v istem trenutku

doživela trajno ozdravitev. Medicinska komisija jo je potrdila kot nerazložljivo. Otrok se je rodil zdrav. Zatem je podarila življenje še dvema otrokoma. 13. oktobra 2019 se je družina s sedmimi otroki v Rimu udeležila razglasitve Newmana za svetnika. Pri papeževi maši so vsi skupaj na oltar prinesli darove. Navzoč je bil tudi osemdesetletni ozdravljeni diakon iz Bostona.

Grobovi oratorijancev blizu Birminghama so skromni: preprost križ z imenom. Zadnje besede, ki jih je svetnik namenil svetu, so vklesane na spominski plošči v oratoriju: »Ex umbris et imaginibus in veritatem« – »Iz sveta senc in podob je prestopil v resničnost«.

Iz Newmanovih duhovnih spisov:

Marijina podoba je kakor knjiga, v kateri beremo hkrati skrivnost Učlovečenja in milost Odrešenja.

Kraljica vseh svetnikov – prosi za nas!

Sveti Janez Henrik Newman – prosi za nas!

LITANIJE MATERE BOŽJE

Gospod, usmili se!

Kristus, usmili se!

Gospod, usmili se!

Kristus, sliši nas!

Kristus, usliši nas!

Bog Oče nebeški – **usmili se nas!**

Bog Sin, Odrešenik sveta.

Bog Sveti Duh.

Sveta Trojica, en sam Bog.

Sveta Marija – **prosi za nas!**

Sveta Mati Božja.

Sveta devic Devica.

Mati Kristusova.

Mati Cerkve.

Mati milosti Božje.

Mati prečista.

Mati brezmadežna.

Mati nedolžna.

Mati deviška.

Mati ljubezniva.

Mati čudovita.

Mati dobrega sveta.

Mati Stvarnikova.

Mati Odrešenikova.

Devica najmodrejša.

Devica častitljiva.

Devica hvale vredna.

Devica mogočna.

Devica milostljiva.
Devica verna.
Podoba pravice.
Sedež modrosti.
Začetek našega veselja.
Posoda duhovna.
Posoda časti vredna.
Posoda vse svetosti.
Roža skrivnostna.
Stolp Davidov.
Stolp slonokosteni.
Hiša zlata.
Skrinja zaveze.
Vrata nebeška.
Zgodnja danica.
Zdravje bolnikov.
Pribežališče grešnikov.
Tolažnica žalostnih.
Pomoč kristjanov.
Kraljica angelov.
Kraljica očakov.
Kraljica prerokov.
Kraljica apostolov.
Kraljica mučencev.
Kraljica pričevalcev.
Kraljica devic.
Kraljica vseh svetnikov.
Kraljica brez madeža izvirnega greha spočeta.
Kraljica v nebesa vzeta.
Kraljica svetega rožnega venca.
Kraljica družine.
Kraljica miru.

Jagnje Božje, ki odjemlješ grehe sveta – prizanesi nam, o Gospod!
Jagnje Božje, ki odjemlješ grehe sveta – usliši nas, o Gospod!
Jagnje Božje, ki odjemlješ grehe sveta – usmili se nas!

Prosi za nas, sveta Božja Porodnica,
da postanemo vredni obljub Kristusovih.

Molimo! Gospod Bog, vedno naj se veselimo zdravja na duši in
na telesu. Na priprošnjo svete Device Marije nas reši zemeljskih
bridkosti in nam daj uživati nebeško veselje.
Po Kristusu, našem Gospodu. Amen.

LITERATURA O SV. JANEZU HENRIKU NEWMANU V SLOVENŠČINI

1. Prevodi Newmanovih del

- *Apologia pro vita sua*, Kartuzija Pleterje, Pleterje 1973. Ponatis pod naslovom: *Izpoved mojega življenja*, Kartuzija Pleterje, Pleterje 1989 (prevedla dr. Janez Fabijan in prof. Janez Zupet).
- *Vodi me, dobrotna luč. Izbor iz Newmanovih del*, Zbirka Studenci žive vode, Mohorjeva družba, Celje 1979, ²1990 (prevedla Angela Žužek in prof. Janez Zupet).
- *Premišljevanja in molitve*, Kartuzija Pleterje, Pleterje 1981 (prevedel Franc Terseglav).
- *Skrivnost Cerkve*, Mohorjeva družba, Celje 1998 (prevedla Ina Slapar).
- »*Anglija, to je čas tvojega obiskanja*«, v: *Communio*. Mednarodna katoliška revija 12(2/2002), 163–170 (prevedel dr. Bogdan Dolenc).
- *Kalista. Zgodba iz tretjega stoletja*, Ognjišče, Koper 2010 (prevedla s. Vesna Jelen, ŠS).
- *Razvoj krščanskega nauka*, Celjska Mohorjeva družba, Celje 2013 (prevedel prof. Janez Zupet).

Literatura

- Janez Fabijan, *John Henry Newman*. (Ob stopetdesetletnici rojstva), v: Zbornik teološke fakultete 1(1951), 181–192.
- Janez Fabijan, *Sv. Tomaž Akvinski in J. H. Newman*, v: Zbornik teološke fakultete 8(1958), 12–26. Ponatis v: Turn-

- šek, Marjan (ur.), *Stoletni sadovi. Prispevek dogmatične teologije na stoletnem drevesu Teološke fakultete Univerze v Ljubljani*, Teološka fakulteta, Ljubljana 2019, 73–79.
- Anton Strle, *Kardinal John Henry Newman in delo za zedinjenje kristjanov*, v: *Bogoslovni vestnik* 25(1/2 1965) 12–38; 25(3/4 1965), 254–295. Ponatis v: Anton Strle, *Teologi za prihodnost. Izbrani spisi* 4, Družina, Ljubljana 1998, 227–312.
 - Anton Strle, *Človeški in krščanski lik kardinala Newmana*, v: *Znamenje* 3(5/1973), 405–412.
 - Anton Strle, *Ali nam ima Newman po 2. vatikanskem koncilu še kaj povedati?* v: J. H. Newman, *Apologia pro vita sua*, Kartuzija Pleterje, Pleterje 1973, 7–42 (uvod v knjigo).
 - Anton Strle, *Kaj je po Newmanovem gledanju za kristjana središčno in odločilno?* v: *Bogoslovni vestnik* 39(1/1979), 40–60.
 - Anton Strle, Edmund Böhm, *Spremna beseda*, v: *Vodi me, dobrotna luč. Izbor iz Newmanovih del. Zbirka Studenci žive vode*, Mohorjeva družba, Celje 1979, ²1990, 9–22.
 - Bogdan Dolenc, *Verski položaj narodov, ki Kristusa še ne poznajo, po nauku kardinala J. H. Newmana*, v: *Cerkev v sedanjem svetu* 22(5/6 1988), 83–86.
 - Bogdan Dolenc, *Newman – učitelj razuma in srca. Ob stoletnici smrti kardinala Johna Henryja Newmana*, v: *Mohorjev koledar* 1989, 65–677.
 - Stanko Janežič, *Newmanova obletnica*, v: *V edinosti. Ekumenski zbornik* 1990, 10–12.
 - Bogdan Dolenc, *»World« and the Christian attitude to it according to the sermons of John Henry Card. Newman*. Disertacija. Samozaložba, Ljubljana 1995.

- Bogdan Dolenc, *Kardinal Newman – neutruđen iskalec resnice in predhodnik ekumenizma. Ob dvestoletnici rojstva*, v: V edinosti. Ekumenski zbornik 2001, 72–81.
- Bogdan Dolenc, *Blaženi John Henry Newman povezuje anglikance in katoličane*. Ekumenska razsežnost obiska papeža Benedikta XVI. v Veliki Britaniji, v: V edinosti. Ekumenski zbornik 2010, 46–60.
- Bogdan Dolenc, *John Henry Newman in oxfordsko gibanje*, v: Communio. Mednarodna katoliška revija 20(3/2010), 222–237.
- Benedikt XVI., *Kardinal Newman – blaženi*, v: Communio. Mednarodna katoliška revija 20(3/2010), 217–221.
- Olivier de Berranger, *O dogmatičnem razvoju pri Newmanu*, v: Communio. Mednarodna katoliška revija 21(3/2011), 249–265.
- Bogdan Dolenc, *Ideja razvoja – največji Newmanov prispevek v zakladnico krščanske misli*, v: John Henry Newman, Razvoj krščanskega nauka, Celjska Mohorjeva družba, Celje 2013, 421–447.
- Hermann Geissler, *Pričevanje vernikov v zadevah vere po Johnu Henryju Newmanu*, v: Communio. Mednarodna katoliška revija 23(3/2013), 313–329.
- Hermann Geissler, *»Vest je prvotni Kristusov namestnik«*, v: Communio. Mednarodna katoliška revija 27(3/2017), 230–247.
- Bogdan Dolenc, *Kardinalske geslo sv. Janeza Henrika Newmana*, v: Marjan Turnšek (ur.), Stoletni sadovi. Prispevek dogmatične teologije na stoletnem drevesu Teološke fakultete Univerze v Ljubljani, Teološka fakulteta, Ljubljana 2019, 288–297.

- Bogdan Dolenc, *Newman, ponos Britanije in kardinal katoliške Cerkve – svetnik*, v: *Communio*. Mednarodna katoliška revija 29(2019), 211–218.
- Kathleen Dietz, Mary-Birgit Dechant, *Sveti John Henry Newman (1801–1890)*, v: *Communio*. Mednarodna katoliška revija 29(2019), 193–210.

Bogdan Dolenc
SVETI JANEZ HENRIK NEWMAN
Šmarnice za odrasle

Urednik: Aleš Čeh
Jezikovni pregled: Simona Jeretina
Oprema: Lidija Murenc, Sara Pančur
Prelom: Sara Pančur

Izdal: Slovenski katehetski urad pri Slovenski škofovski konferenci
Založila: Društvo Mohorjeva družba in Celjska Mohorjeva družba, d. o. o.
Za založbo: predsednik Lojze Kozar in ravnateljica dr. Tanja Ozvatič

Celjska Mohorjeva družba, Prešernova ulica 23, SI-3000 Celje
www.mohorjeva.org

Natisnila tiskarna Dravski tisk v 1400 izvodih
Celje-Ljubljana 2020